

IBUKU RĪA MBERE RĪA ATHAMAKI

Adonija Gwĩtua Mũthamaki

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aakũrire na agatindĩka mĩaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamũhumbĩra na nguo. ² Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ, “Reke tũcarie mũirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre mũthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage hamwe nake nĩguo mũthamaki, mwathi witũ, aiguage ũrugarĩ.”

³ Magĩetha mũirĩtu mũthaka Isiraeli guothe, makĩona Abishagi ũrĩa Mũshunami, na makĩmũrehe kũrĩ mũthamaki. ⁴ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno; nake akĩmenyerera mũthamaki na akĩmũtungatĩra, no mũthamaki ndaigana gũkoma nake.

⁵ Na rĩrĩ, Adonija, ũrĩa nyina aarĩ Hagithu,* akĩnyumĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ ngũtuĩka mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano mathiige mateng’erete marĩ mbere yake.

⁶ (Ithe ndaamũkaanĩtie ũndũ, kana akamũũria atĩrĩ, “Wĩkĩte ũna na ũna nĩkĩ?” Ningĩ aarĩ mũndũ mũthaka mũno, na nĩwe waciarĩtwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akĩrĩkanĩra na Joabu mũrũ wa Zerua, na Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai, nao

* **1:5** Adonija aarĩ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

magĩtĩkĩra kũmũteithĩrĩria. ⁸ No Zadoku mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimei, na Rei, na arangĩri arĩa a mwanya a Daudi matianyĩtanĩire na Adonija.

⁹ Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng'onde, na ng'ombe, na njaũ iria noru Ihiga-inĩ rĩa Zohelethu, hakuhĩ na Eni-Rogeli. Nake agĩta ariũ a ithe othe, na nĩo ariũ a mũthamaki, na andũ othe a Juda arĩa maarĩ anene a nyũmba ya ũthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwĩa Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩri arĩa a mwanya, o na kana mũrũ wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akĩũria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ, "Nĩũguĩte atĩ Adonija mũrũ wa Hagithu nĩatuĩkĩte mũthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya? ¹² Na rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngĩhota kũhonokia muoyo waku na muoyo wa mũrũguo Solomoni. ¹³ Ũkĩra ũthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, 'Mũthamaki mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtĩre kũrĩ nĩ, ndungata yaku ũkĩnjĩra atĩrĩ: "Ti-itherũ Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki"? Rĩu-rĩ, nĩ kũ gĩtũmĩte Adonija atuĩke mũthamaki?' ¹⁴ Ũrĩ o kũ ũkĩaria na mũthamaki, na nĩ njũke ndoonye kuo nĩguo njĩkĩre hinya ũguo ũkũmwĩra."

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩthĩĩ kuona mũthamaki ũcio mũkũrũ kanyũmba gake ga thĩinĩ, kũrĩa aatungatagĩrwo nĩ Abishagi ũrĩa Mũshunami. ¹⁶ Bathisheba akĩĩnamĩrĩra, agĩturia ndu mbere ya mũthamaki.

Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Ūkwenda atīa?”

¹⁷ Akīmūcookeria atīrī, “Mwathi wakwa, wee mwene nīwehītire harī nī ndungata yaku na rīitwa rīa Jehova Ngai waku, ūkiuga atīrī: ‘Solomoni mūrūguo nīwe ūgaatuīka mūthamaki thuutha wakwa, na nīwe ūgaikarīra gītī gīakwa kīa ūnene.’ ¹⁸ No rīrī, Adonija nīatuīkīte mūthamaki, na wee mūthamaki mwathi wakwa ndūmenyete ūhoru ūcio. ¹⁹ Nīarutīte igongona inene rīa ng’ombe nyingī, na njaū noru, na ng’ondu, na ageeta ariū a mūthamaki othe, na Abiatharu ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Joabu ūrīa mūnene wa mbūtū cia ita, no ndetīte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mūthamaki mwathi wakwa, andū a Isiraeli othe nīwe macūthīrīrie, nīguo ūmamenyithie nūū ūgaikarīra gītī kīa ūnene thuutha waku wee mūthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ūguo-rī, rīrīa mūthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurūke hamwe na maithe make, nī na mūrū wakwa Solomoni tūgaatuuo ta andū ageri ngero.”

²² Hīndī īrīa aaragia na mūthamaki, Nathani ūrīa mūnabii agīkinya. ²³ Nao makīra mūthamaki atīrī, “Mūnabii Nathani arī haha.” Nī ūndū ūcio Nathani agīthīi mbere ya mūthamaki, akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī.

²⁴ Nathani akīūria atīrī, “Wee mūthamaki mwathi wakwa-rī, nītuūte atī Adonija nīwe ūgaatuīka mūthamaki thuutha waku, na atī nīwe ūgaikarīra gītī gīaku kīa ūnene? ²⁵ Ūmūthī nīaikūrūkīte na akaruta igongona inene rīa

ng'ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng'нду. Na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Rĩu nĩ kũrĩa maraarĩa na makanyua marĩ hamwe nake, makiugaga atĩrĩ, 'Mũthamaki Adonija arotũũra nginya tene!' ²⁶ No rĩrĩ, nĩ ndungata yaku, na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwĩta. ²⁷ Ũndũ ũyũrĩ, nĩ mũthamaki mwathi wakwa wĩkĩte atamenyithĩtie ndungata ciake nũũ ũgũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa mũthamaki mwathi wakwa thuutha wake?"

Daudi Gũtua Solomoni Mũthamaki

²⁸ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, "Itai Bathisheba oke." Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩũka harĩ mũthamaki, akĩrũgama mbere yake.

²⁹ Nake mũthamaki akĩhĩta, akiuga atĩrĩ: "O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa wanaahonokia kuuma mathĩĩna-inĩ mothe, ³⁰ ti-itherũ ũmũthĩ nĩguo ngũhingia ũrĩa ndehĩtire kũrĩ we na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngĩkwĩra atĩrĩ: Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene handũ hakwa."

³¹ Nake Bathisheba akĩĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, na agĩturia ndu mbere ya mũthamaki, akiuga atĩrĩ, "Mũthamaki mwathi wakwa Daudi arotũũra nginya tene!"

³² Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, "Itai Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada moke." Rĩrĩa

mookire mbere ya mūthamaki, ³³ akīmeera atīrī, “Thiīi na ndungata cia mwathi wanyu na mūhaicie Solomoni mūrū wakwa igūrū rīa nyūmbū yakwa, mūmūikūrūkie nginya Gihoni. ³⁴ Mūrī kūu, mūreke Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai na Nathani ūrīa mūnabii mamūitīrīrie maguta atuīke mūthamaki wa Isiraeli. Ningī mūhuhe karumbeta, na mwanīrīre atīrī, ‘Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!’ ³⁵ Ningī mūcooke mwambate nake, oke aikarīre gītī gīakwa kīa ūnene, na athamake handū hakwa. Nīndīmūthuurīte aathanage Isiraeli na Juda.”

³⁶ Benaia mūrū wa Jehoiada agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ameni! Jehova, Ngai wa mūthamaki mwathi wakwa arotūma gūtuīke guo. ³⁷ O ta ūrīa Jehova akoretwo arī hamwe na mūthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atūme wathani wake ūnenehe gūkīra wathani wa mūthamaki mwathi wakwa Daudi!”

³⁸ Tondū ūcio Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,† magīkūrūka, makīhaicia Solomoni nyūmbū ya Mūthamaki Daudi, makīmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai akīruta rūhīa rwa maguta kuuma hema-inī īrīa nyamūre‡ na agītīrīria Solomoni.

† **1:38** Akerethi na Apelethi maarī thigari iria ciarūgamagīrīra Daudi. ‡ **1:39** Īno nī hema īrīa Daudi aakire ya kūiga ithandūkū rīa Maathani, no ti Hema-ya-Gūtūnganwo īrīa yarī Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

Ningĩ makĩhuha karumbeta, nao andũ othe makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Solomoni arotũura nginya tene!” ⁴⁰ Andũ othe makĩambata mamũrũmĩrĩre, makĩhuhaga mitũrirũ me na gĩkeno kĩnene, nginya thĩ ĩgĩthingitha nĩ mũrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩigua mũrurumo ũcio rĩrĩa maarĩ hakuhi kũrĩkia iruga rĩao. Rĩrĩa maiguire mũgambo wa karumbeta, Joabu akĩũria atĩrĩ, “Inegene rĩu rĩothe rĩrĩ itũura-inĩ nĩ rĩa kĩi?”

⁴² O akĩaragia-rĩ, Jonathani mũrũ wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩkinya. Adonija akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya thĩinĩ. Mũndũ wa bata tawe no nginya akorwo nĩ ũhoru mwegaa aatũrehere.”

⁴³ Jonathani agĩcookia atĩrĩ; “Aca ti ũguo! Mũthamaki Daudi mwathi witũ nĩatuĩte Solomoni mũthamaki. ⁴⁴ Mũthamaki nĩoimagarĩtie Solomoni hamwe na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nĩmahaicĩtie Solomoni nyũmbũ ya mũthamaki, ⁴⁵ na rĩrĩ, Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii nĩmamũitĩrĩrie maguta kũu Gihoni atuĩke mũthamaki. Kuuma hau nĩmambatĩte makiugagĩrĩria, narĩo itũura rĩothe rĩkamaamũkĩria. Rĩu nĩrĩo inegene rĩrĩa mũraigua. ⁴⁶ O na ningĩ, Solomoni nĩaikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩa ũthamaki. ⁴⁷ Ningĩ atongoria a ũthamaki nĩmokĩte gũcookeria Mũthamaki Daudi, mwathi witũ, ngaatho, makoiga atĩrĩ: ‘Ngai waku arotũma rĩitwa rĩa

Solomoni rīgīe na ngumo gūkīra rīaku, naguo ūthamaki wake ūroneneha gūkīra waku!’ Nake mūthamaki nāinamīrīra na aakīgooca arī o gītanda-inī, ⁴⁸ oiga atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli arogocwo, ūrīa wītīkīrītie maitho makwa meyonere mwana ūmwe wakwa agīkarīra gītī gīakwa kīa ūnene ūmūthī.’ ”

⁴⁹ Hīndī īyo ageni othe a Adonija makīmaka, magīūkīra, magīūthīra, o mūdū na njīra yake. ⁵⁰ No rīrī, Adonija, nī ūndū wa gwītīgīra Solomoni, agīthī akīnyīitīrīra hīa cia kīgongona. ⁵¹ Hīndī īyo Solomoni akīmenyithio atīrī, “Adonija nāaretīgīra Mūthamaki Solomoni, na nīenyīitīrīre hīa cia kīgongona. Aroiga atīrī, ‘Mūthamaki Solomoni nīehīte harī nī ūmūthī anjīre atī ndekūūrāga ndungata yake na rūhiū rwa njora.’ ”

⁵² Solomoni agīcookia atīrī, “Angīona atī nī mūdū wagīrīre, gūtīrī rūcuīrī rwake rwa mūtwe rūkaagūa thī; no angīoneka na ūūru no agaakua.” ⁵³ Ningī Mūthamaki Solomoni agītūma andū, nao makīmūikūrūkia kuuma kīgongona-inī. Adonija akīinamīrīra harī Mūthamaki Solomoni, nake Solomoni akīmwīra atīrī, “Inūka gwaku mūcīf.”

2

Daudi Gūtaara Solomoni

¹ Rīrīa ihinda rīa Daudi rīakuhīrīrie rīa gūkua-rī, agīatha mūriū Solomoni, akīmwīra atīrī,

² “Rīu ndī hakuhī gūthī na njīra īrīa īgeragwo nī andū othe a thī; nī ūndū ūcio-rī, gīa na

hinya, wonanie atĩ ũrĩ mũndũ mūrũme ki, ³ na ũmenyagĩrĩre ũrĩa Jehova Ngai waku endaga: Ũthiige na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre irĩra cia watho wake wa kūrũmĩrĩrwo na maathani make, na mawatho make na maũndũ marĩa endaga, o ta ũrĩa maandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa, nĩgeetha ũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga na kūrĩa guothe ũrĩthiiga, ⁴ nĩgeetha Jehova atũurie kĩranĩro kĩrĩa aanjũrĩre, akiuga ũũ: ‘Njiaro ciaku ingĩkaamenyerera mūtũũrĩre wacio, na ithiige irĩ na wĩhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciiria macio mothe, gwaku gũtikaga mũndũ wa gũkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli.’

⁵ “Rĩu wee mwene nĩũĩ ũrĩa Joabu mūrũ wa Zeruia aanjĩkire, na ũrĩa eekire anene eerĩ a mbūtũ cia ita cia Isiraeli, nĩo Abineri mūrũ wa Neri, na Amasa mūrũ wa Jetheri. Nĩamooragire, agĩita thakame yao hĩndĩ ya thayũ, o taarĩ hĩndĩ ya mbaara, nayo thakame iyo ikĩgĩa mũcibi-inĩ wake wa njohero, na iraatũ-inĩ cia magũrũ make.

⁶ Īka ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre kũringana na ũũgĩ waku, no ndũkanareke mūtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũkinye mbĩrĩra-inĩ na thayũ.

⁷ “No ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na ũreke matuĩke amwe a arĩa mũrĩrĩaga nao metha-inĩ yaku. Nĩo mandũgamĩrĩre rĩrĩa ndooragĩra mūrũ wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ũririkane Shimei mūrũ wa Gera, ũrĩa Mũbenjamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe, na nĩwe wanumire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa ndaathiiaga Mahanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau Jorodani, nĩndehĩtire kũrĩ we

na rĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ndi-gakũũraga na rũhiũ rwa njora.’ ⁹ No rĩrĩ, tiga kuona ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mũndũ mũũgĩ; nĩũkamenya ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mũtwe ũcio wake ũrĩ mbugũ ũgaathikwo ũtarĩ na thakame.”

¹⁰ Na rĩrĩ, Daudi akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa Itũũra inene rĩa Daudi. ¹¹ Aathamakĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna: mĩaka mũgwanja aathamakire arĩ Heberoni, nayo mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, naguo wathani wake ũkĩhaanda, ũkĩrũma biũ.

Ũthamaki wa Solomoni Kwĩhaanda

¹³ Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthĩ harĩ Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte na thayũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndooka na thayũ.”

¹⁴ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na ũndũ ngũkwĩra.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩra.”

¹⁵ Agĩkiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa wee ũũĩ-rĩ, ũthamaki ũyũ warĩ wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ nĩ meetagĩrĩra ndũke mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, naguo ũthamaki nĩũthĩte kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo kũrĩ we nĩ Jehova. ¹⁶ Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda gũkũhooya, na ndũkarege.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “No ũrĩhooye.”

¹⁷ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ītĩkĩra kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ ũndũ

wee ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atuĩke mĩtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ ngũkwarĩrĩria harĩ mũthamaki.”

¹⁹ Rĩrĩa Bathisheba aathiire kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe ũhoro wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na igũrũ akĩmũtũnga, akĩmũinamĩrĩra, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Akĩrehithĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩo.

²⁰ Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa thoguo Adonija.”

²² Mũthamaki Solomoni akĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩrie ũthamaki o nago, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ niĩ, iĩ-ni, ũgĩtuĩke wake, na wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ wa Zerua!”

²³ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Solomoni akĩhĩta na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie!

²⁴ Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra nduĩke wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa eranĩire-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!” ²⁵ Nĩ ũndũ

ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mŭrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

²⁶ Mũthamaki akĩira Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mŭgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni akĩeheria Abiatharu atige gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aarĩirie kũu Shilo, gĩkonĩ nyũmba ya Eli, gĩkĩhinga.

²⁸ Rĩrĩa ũhoro ũcio wakinyĩire Joabu, ũrĩa waciĩrĩire gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuĩka ndaanyiitanĩire na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jehova na akĩnyiiitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. ²⁹ Mũthamaki Solomoni akĩrwo atĩ Joabu orĩire hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuhĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha Benaia mŭrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thiĩ, ũmũũrage!”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Benaia akĩingĩra hema ĩyo ya Jehova akĩira Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na nja!’ ”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkuĩra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩra ũna na ũna.”

³¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthike, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba

tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩrĩa yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. ³² Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩrĩa aaitire, tondũ nĩatharĩkiire andũ eerĩ, na akĩmooraga na rūhiũ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mũrũ wa Neri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mũrũ wa Jetheri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrĩru kũmũkĩra. ³³ Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njiaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njiaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩthĩĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ.

³⁵ Mũthamaki akĩnenehia Benaia mũrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene wa mbũtũ cia ita handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

³⁶ Ningĩ mũthamaki agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyũmba Jerusalemu na ũtũũre kuo, no ndũkanathiĩ kũndũ kũngĩ.

³⁷ Mũthenya ũrĩa ũkoima kuo ũringe Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo thakame yaku nĩngagũcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega. Ndungata yaku nĩngwĩka o ta ũrĩa mũthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda iraaya.

³⁹ No mĩaka ĩtatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthĩĩ kwa Akishi, mũrũ wa

Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.”
⁴⁰ Kũigua ũguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthiĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthiĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩrĩa Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩoimĩte Jerusalemu agathiĩ Gathu na agacooka-rĩ,
⁴² mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩtwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ũrĩa ũkoimagara ũthiĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no ũgaakua’? Nawe hĩndĩ ĩyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ũguo woiga nĩ wega. Nii nĩngwathĩka.’”
⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre watho ũrĩa ndaakũheire?”

⁴⁴ Ningĩ mũthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũ ngoro-inĩ yaku ũũru ũrĩa wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma ũcookererwo nĩ ũũru waku. ⁴⁵ No Mũthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũũre gĩkĩgitĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga.

Ũthamaki naguo ũkĩhaanda ũrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3

Solomoni Kũhooya Ũũgĩ

¹ Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyũmba yake ya ũthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩirwo rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ĩyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ũndũ wa gũthiĩ na mũthiĩre ya kĩrĩra na watho wa ithe Daudi, tiga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.

⁴ Mũthamaki agĩthiĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkuo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwekĩrĩrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kĩgongona-inĩ kũu. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akiumĩrĩra Solomoni ũtukũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ũngĩenda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku ũtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhokeku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrĩru ngoro-inĩ. Nĩũthiĩte na mbere kũmuonia ũtugi ũcio mũnene, na nĩũmũheete mũriũ wa gũikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene ũmũthĩ.

⁷ “Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa nĩũtuĩte ndungata yaku mũthamaki handũ ha baba Daudi. No nĩ ndĩ o mwana mũnini* na ndirĩ

* **3:7** Solomoni aarĩ ta wa mũaka mũrongo ĩrĩ akĩambĩrĩria gũthamaka.

na ũmenyo wa kūruta wīra wakwa. ⁸ Ndungata yaku ĩrĩ haha gatagatĩ ka andũ aya wee wĩthuurĩire, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na matangĩtarĩka. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio he ndungata yaku ngoro ĩrĩ na ũmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana wega na ũũru. Tondũ-rĩ, nũũ ũngĩhota gũthamakĩra andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹⁰ Jehova nĩakenire nĩ ũndũ wa Solomoni kũmũũria ũndũ ũcio. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Kuona ũguo nĩguo wahooya, na ndũnahooya ũingĩhĩrio matukũ ma gũtũũra muoyo, kana ũtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku iniinwo, no wahooya ũmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhoo-to-rĩ, ¹² nĩngwĩka o ũguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ũũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtirĩ kwagĩa mũndũ ũngĩ tawe, na gũtirĩ hĩndĩ gũkaagĩa ũngĩ tawe. ¹³ O na ningĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ũtanahooya, na nĩmo ũtonga hamwe na gĩtĩo, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ũgũtũũra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki ũngĩ ũiganaine nawe. ¹⁴ Na ũngĩthiiaaga na mũthiĩre yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩra na watho wakwa, ta ũrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma gũtũũra muoyo.” ¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kũ kĩarĩ kĩroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthiĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Ningĩ akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.

Itua rĩa Ũũgĩ

16 Thuutha ūcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. 17 Ũmwe wao akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ũyũ na niĩ tũikaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. 18 Mĩthenya ĩtatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ũyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ũngĩ thĩinĩ wa nyũmba ĩyo, tiga o ithuĩ ithuerĩ.

19 “Ũtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ũyũ arakomera mwana wake, arakua. 20 Nĩ ũndũ ūcio arookĩra ũtukũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ niĩ, rĩrĩa niĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga gĩthũri-inĩ gĩake, na araiga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa arĩ mũkuũ. 21 Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ngĩũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No rĩrĩa ndĩramũrorire wega na ũtheri wa rũciinĩ, ndĩrona atĩ ūcio ti mwana ũrĩa ndaciarĩte.”

22 Mũndũ-wa-nja ūcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe mwana wakwa; ũyũ mũkuũ nĩwe waku.”

No ūcio wa mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe wakwa.” Nĩ ũndũ ūcio magĩkararania mbere ya mũthamaki.

23 Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ũyũ aroiga atĩrĩ, ‘Mwana wakwa nĩwe ũrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,’ o rĩrĩa ũrĩa ũngĩ aroiga atĩrĩ, ‘Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa nĩ ũyũ ũrĩ muoyo.’”

24 Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ndeherai rũhiũ rwa njora.” Nĩ ũndũ ūcio makĩrehera

mũthamaki rūhiũ rwa njora. ²⁵ Nake agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Mwana ũyũ ũrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ, nuthu iheo mũndũ-wa-nja ũmwe, na nuthu iyo ãngĩ iheo mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ.”

²⁶ Mũndũ-wa-nja ũrĩa mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wa mwana wake, akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, mũnengere mwana ũyũ ũrĩ muoyo, tiga kũmũũraga!”

No ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Ndegũtuĩka waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!”

²⁷ Nake mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, “Nengerai mũndũ-wa-nja ũyũ wa mbere mwana ũyũ ũrĩ muoyo. Mũtikamũũrage; nĩwe nyina.”

²⁸ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ũrĩa mũthamaki aatua ciira ũcio, magũtigĩra mũthamaki tondũ nĩmoonire aarĩ na ũũgĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai wa gũtua ciira na kĩhooto.

4

Anene na Abarũthi a Solomoni

¹ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe. ² Aya nĩo maarĩ anene ake:

Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai;*

³ nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha, nĩo maarĩ aandĩki-marũa;

* **4:2** Azaria nĩwe warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene hĩndĩ ya Mũthamaki Solomoni.

na Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu, ūrĩa
 waandĩkaga maũndũ ma ihinda rĩu;
 4 nake Benaia mūrū wa Jehoiada nĩwe warĩ
 mūnene wa mbūtũ cia ita;
 nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-
 Ngai;
 5 nake Azaria mūrū wa Nathani nĩwe warĩ
 mūrūgamĩrĩri wa anene a ng'ongo;
 nake Zabudu mūrū wa Nathani aarĩ
 mūthĩnjĩri-Ngai na mūtaari wa
 mūthamaki;
 6 nake Ahisharu aarĩ mūrūgamĩrĩri wa
 nyũmba ya mūthamaki;
 nake Adoniramu mūrū wa Abida aarĩ
 mūrūgamĩrĩri wa arĩa maarutithagio wĩra
 na hinya.

7 Ningĩ Solomoni aarĩ na abarũthi ikũmi
 na eerĩ arĩa marūgamĩrĩire ng'ongo ciothe cia
 Isiraeli, na nĩo maarehaga irio cia kūrĩo nĩ
 mūthamaki na andũ a nyũmba ya ũthamaki.
 O ũmwe wao aarehaga irio cia kũigana mweri
 ũmwe thĩinĩ wa mwaka. 8 Maya nĩmo marĩtwa
 ma abarũthi acio:

Beni-Huri nĩwe warūgamĩrĩire būrũri ūrĩa ūrĩ
 irĩma wa Efiraimu;
 9 na Beni-Dekeri akarūgamĩrĩra Makazu, na
 Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-
 Bethihanani;
 10 nake Beni-Hesedi akarūgamĩrĩra Arubothu
 (Soko na būrũri wothe wa Heferi warĩ
 wake);

- 11 na Beni-Abinadabu akarūgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni);
- 12 na Baana mūrũ wa Ahiludu akarūgamĩrĩra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kũrigania na Zarethani mũhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kũng'ethera Jokimeamu;
- 13 Nake Beni-Geberi akarūgamĩrĩra Ramothu-Gileadi (itũũro cia Jairu mūrũ wa Manase kũu Gileadi ciarĩ ciake, o hamwe na ng'ongo cia Arigobu kũu Bashani, o na matũũra manene makuo mĩrongo ĩtandatũ maarigi-icĩirio na thingo, na maarĩ na ihingo ciarĩ na mĩgĩiko ya gĩcango);
- 14 o nake Ahinadabu mūrũ wa Ido akarūgamĩrĩra Mahanaimu;
- 15 na Alimaazu akarūgamĩrĩra Nafitali (nake aahikĩtie Basemathu mwarĩ wa Solomoni);
- 16 na Baana mūrũ wa Hushai akarūgamĩrĩra Asheri na Alothu;
- 17 nake Jehoshafatu mūrũ wa Parua akarūgamĩrĩra Isakaru;
- 18 nake Shimei mūrũ wa Ela akarūgamĩrĩra Benjamini;
- 19 na Geberi mūrũ wa Uri akarūgamĩrĩra Gileadi (bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani). Nowe wiki warĩ barũthi wa gwatha rũgongo rũu.

Mahũthĩro ma Solomoni ma o Mũthenya

- 20 Andũ a Juda na a Isiraeli maarĩ aingĩ mũno ta mũthanga wa iria-inĩ. Maarĩaga, na

makanyua, na magakena. ²¹ Nake Solomoni nĩathamakĩire mothamaki mothe kuuma Rũũĩ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa Misiri. Mabũrũri macio nĩmamũrehagĩra igooti na magĩtũura maathagwo nĩ Solomoni matukũ make mothe.

²² Mahũthĩro ma Solomoni ma o mũthenya maarĩ maya: kori mĩrongo ĩtatũ† cia mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, na kori mĩrongo ĩtandatũ‡ cia mũtu, ²³ ng'ombe ikũmi cia gũtuĩrwo, na ng'ombe mĩrongo ĩĩrĩ cia rũuru, na ng'onde na mbũri igana rĩmwe, na thiiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mũciĩ iria irĩĩagwo. ²⁴ Nĩgũkorwo nĩwe wathamakagĩra mothamaki mothe marĩa maarĩ ithũiro rĩa Rũũĩ rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nĩ kwarĩ na thayũ mĩena yothe. ²⁵ Rĩrĩa rĩothe Solomoni aarĩ muoyo-rĩ, Juda na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatũuraga na thayũ o mũndũ mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ na mĩkũyũ. §

²⁶ Solomoni aarĩ na ciugũ cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikũmi na igĩrĩ.

²⁷ Nao anene a ng'ongo, o mũndũ mweri wake nĩarehagĩra Mũthamaki Solomoni mahũthĩro ma kũmũigana hamwe na arĩa othe mookaga metha-inĩ yake. Ningĩ magatigĩrĩra atĩ gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagaga. ²⁸ Ningĩ nĩmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kũrĩo nĩ mbarathi cia ita na mbarathi icio ingĩ handũ harĩa haagĩrĩre.

† 4:22 nĩ ta kilo 6,600 ‡ 4:22 nĩ ta kilo 13,200 § 4:25 Gũikara rungu rwa mũthabibũ kana mũkũyũ kuonanagia atĩ o nyũmba yarĩ na thayũ, na gũtiarĩ na ũgwati.

Ūũgĩ wa Solomoni

²⁹ Ngai n̄aheire Solomoni ūũgĩ na ūmenyi m̄uingĩ m̄uno wa maũndũ, na ūtaũku waingĩhĩte ta m̄uthanga ūrĩ h̄ũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³⁰ Ūũgĩ wa Solomoni warĩ m̄unene gũkĩra ūũgĩ wa andũ othe a mwena wa irathĩro, o na ūgakĩra ūũgĩ wothē wa andũ a Misiri. ³¹ Aarĩ m̄ũũgĩ gũkĩra m̄undũ ūngĩ o wothē, gwata Ethani ūrĩa M̄uezara, na aarĩ m̄ũũgĩ gũkĩra Hemani, na gũkĩra Kalikoli, na Darida, ariũ a Maholu. Ngumo yake ĩgĩtaamba kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe ciathiũrũrũkĩrie kũu. ³² N̄iaathugundire thimo ngiri ithatũ, na nyĩmbo ciake ciarĩ ngiri ĩmwe na ithano. ³³ N̄iataaragĩria ūhorō wa m̄ũkũrĩre wa m̄ĩmera, kuuma m̄ũtarakwa wa Lebanoni o nginya m̄ũthobi ūrĩa ūkũraga thingo-inĩ. Ningĩ n̄iarutanaga ūhorō wa nyamũ na nyoni, na nyamũ iria itaambaga thĩ, na thamaki. ³⁴ Andũ a ndũrĩrĩ ciothe n̄ĩmookaga gũthikĩrĩria ūũgĩ wa Solomoni matũmĩtwo n̄ĩ athamaki othe a thĩ, ariã maiguĩte ūhorō wa ūũgĩ wake.

5

Kũhaarĩria Gwaka Hekarũ

¹ Rĩrĩa Hiramũ m̄ũthamaki wa Turo aiguire atĩ Solomoni n̄ĩaitĩrĩirio maguta agatuĩka m̄ũthamaki handũ ha ithe Daudi-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ Solomoni, tondũ we n̄ĩmatũire marĩ ūrata na Daudi. ² Nake Solomoni agĩcookeria Hiramũ ndũmĩrĩri ĩno:

³ “Wee nĩũkũmenya atĩ tondũ wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumĩte mĩena yothe, we ndaahotire gwaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o nginya rĩrĩa Jehova aigire thũ ciake rungu rwa makinya make. ⁴ No rĩu Jehova Ngai wakwa nĩaheete ũhurũko mĩena yothe, na gũtirĩ na thũ kana ũgwati. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩnduĩte atĩ nĩngwaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa, o ta ũrĩa Jehova eerire baba Daudi rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Mũriũ waku ũrĩa ngaikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene handũ haku-rĩ, nĩwe ũgaaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio athana nĩguo ndemerwo mĩtarakwa ya Lebanoni. Andũ akwa nĩmarĩrutithanagia wĩra na andũ aku, na nĩndĩrĩkũrĩhaga mũcaara wa andũ aku o ta ũrĩa ũngiuga. Wee nĩũũ atĩ tũtirĩ na andũ marĩ na ũmenyo wa gwatũra mbaũ ta andũ a Sidoni.”

⁷ Rĩrĩa Hiramũ aiguire ndũmĩrĩri ya Solomoni, agĩkena mũno, akiuga atĩrĩ, “Ūmũthĩ Jehova arogocwo, nĩgũkorwo nĩaheete Daudi mũriũ mũũgĩ wa gwatha rũrĩrĩ rũrũ rũnene.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Hiramũ agĩtũmana kũrĩ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnyiitĩte ndũmĩrĩri ĩrĩa wandũmĩire, na nĩngwĩka ũrĩa wothe ũkwenda harĩ kũrehithia mĩgogo ya mĩtarakwa na ya mĩthengera. ⁹ Andũ akwa nĩmekũmĩkũrũkia kuuma Lebanoni nginya iria-inĩ, na

nĩngũmĩkũrũkia na iria yohanĩtio hamwe o nginya harĩa ũkuuga. Nĩngamĩohoranĩria hau, nawe ũmĩoe, ũthiĩ nayo. Nawe ũkĩhingĩrie wendi wakwa na ũndũ wa kũhe nyũmba yakwa ya ũthamaki irio.”

10 Ũguo nĩguo Hiramũ aathiire na mbere gũtwarĩra Solomoni mĩgogo ya mĩtarakwa na ya mĩthengera ĩrĩa endaga. 11 Nake Solomoni nĩaheaga Hiramũ ngano ya kũrĩño gwake mũciĩ ya kori ngiri mĩrongo ĩĩrĩ,* hamwe na mbathi ngiri mĩrongo ĩĩrĩ† cia maguta ma mĩtamaiyũ mahihe wega. Solomoni agĩthiĩ na mbere gwĩka Hiramũ ũguo mwaka o mwaka. 12 Jehova nĩaheire Solomoni ũũgĩ, o ta ũrĩa aamwĩrĩire. Na gũkĩgĩa na thayũ gatagatĩ ka Hiramũ na Solomoni, nao eerĩ magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano.

13 Mũthamaki Solomoni akĩandĩkithia aruti wĩra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. 14 Aamatũmaga marĩ ikundi cia andũ ngiri ikũmi o mweri, mathiĩ ituanĩra rĩa wĩra kũu Lebanoni; nĩ ũndũ ũcio magaikaraga mweri ũmwe Lebanoni, na mĩeri ĩĩrĩ kwao mũciĩ. Adoniramũ nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ acio marutithagio wĩra na hinya. 15 Solomoni nĩ aarĩ na andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na aicũhia a mahiga 80,000 kũu irĩma-inĩ, 16 o ũndũ ũmwe na anyabara 3,300 a kũrũgamĩrĩra wĩra ũcio, na magatongoria aruti acio a wĩra. 17 Mũthamaki agĩathana, nao makĩenja mahiga

* 5:11 nĩ ta kilo 4,400,000 † 5:11 nĩ ta lita 440,000

manene na mega, na maicũhĩtio marĩ ma gwaka mũthingi wa hekarũ. ¹⁸ Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramũ, na andũ a Gebali, nĩmarengire na makĩhaarĩria mbaũ o na mahiga nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ.

6

Solomoni Gwaka Hekarũ

¹ Mwaka-inĩ wa magana mana na mĩrongo ĩnana, thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, o mwaka-inĩ wa ĩna wa Solomoni gũthamakĩra Isiraeli, mweri-inĩ wa Zivu, naguo nĩguo mweri wa keerĩ-rĩ,* Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova.

² Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni aakĩire Jehova yarĩ na ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ,† na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,‡ na ũraihu wa na igũrũ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.§ ³ Gĩthaku kĩa mwena wa mbere wa nyũmba ĩyo nene ya hekarũ nĩkĩongereire warĩ wa hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na gĩgacomoka mĩkono ikũmi† kuuma na mwena wa mbere wa hekarũ. ⁴ Nake agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeeru cia na igũrũ. ⁵ Nĩakithirie tũnyũmba twa mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũrũkĩria hekarũ yothe tũnyiitanĩte na thingo cia nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-haamũre ha na thĩinĩ.

* **6:1** Mweri wa Zivu nĩguo mweri wa keerĩ wa Kĩyahudi, na nĩguo mweri wa ĩtano kũringana na mĩeri ya rĩu. † **6:2** nĩ ta mita 27 ‡ **6:2** nĩ ta mita 9 § **6:2** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5) * **6:3** nĩ ta mita 9 † **6:3** nĩ ta mita inya na nuthu (4:5)

⁶ Ngoroba ya thĩ mũno yarĩ na wariĩ wa mĩkono itano,[‡] na ya gatagatĩ yarĩ na wariĩ wa mĩkono itandatũ,[§] na ya gatatũ yarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja.* Nĩathondekire mbako ithiũrũrũkĩirie mwena wa na nja wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inĩ cia hekarũ.

⁷ Hekarũ ĩgĩakwo-rĩ, mahiga marĩa maicũhĩirio kware no mo maahũthĩrirwo, na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kĩgera kĩaiguirwo hau mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ĩria yothe yaakagwo.

⁸ Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ; ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau ĩgathiĩ ngoroba ya gatatũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia, akĩmĩgita na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa. ¹⁰ Na nĩakĩrĩire tũnyũmba twa rwere tũthiũrũkĩirie hekarũ, ũraihi wa o kamwe warĩ mĩkono itano[†] kũraiha na igũrũ, natuo twanyitithanĩtio na hekarũ na mĩgamba ya mĩtarakwa.

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire Solomoni, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Ha ũhoru wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho makwa mothe, o na ũmenyerere maathani makwa na ũmathĩkagĩre, nĩngakũhingĩria kĩranĩro kĩrĩa ndaaheire thoguo Daudi. ¹³ Na nĩngatũũrania

[‡] 6:6 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) [§] 6:6 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75) * 6:6 nĩ ta mita 3 † 6:10 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

na andũ a Isiraeli, na ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia. ¹⁵ Nake akĩhumbĩra thingo cia thĩinĩ na mbaũ cia mĩtarakwa, ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya igũrũ, nakuo thĩ ya hekarũ gũkĩarwo mbaũ cia mũthengera. ¹⁶ Mwena wa thuutha wa hekarũ akĩgayania mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ‡ na mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha hekarũ-inĩ hagĩe handũ haamũre thĩinĩ, hatũke Harĩa-Hatheru-Mũno. ¹⁷ Ūraihi wa nyũmba ĩrĩa nene yarĩ mbere ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩna§ kũraiha. ¹⁸ Hekarũ thĩinĩ kwahumbĩrĩtwo na mbaũ cia mĩtarakwa, ciicũhĩtio magemio mahaana tũbũũthũ na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ cia mĩtarakwa; gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe rĩonekaga.

¹⁹ Thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, hekarũ thĩinĩ nĩathondekire handũ ha kũigĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ²⁰ Hau thĩinĩ haamũre, ūraihi waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake nĩagemirie mwena wa thĩinĩ na thahabu therie,† na ningĩ akĩgemia kĩgongona kũu na mbaũ cia mĩtarakwa. ²¹ Solomoni aahumbĩrĩre hekarũ thĩinĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia thahabu mbere ya itonyero rĩa hau thĩinĩ haamũre harĩa haagemetio na thahabu. ²² Nĩ ũndũ ũcio akĩgemia thĩinĩ guothe na thahabu.

‡ **6:16** nĩ ta mita 9 § **6:17** nĩ ta mita 18 * **6:20** nĩ ta mita 9

† **6:20** Thahabu yarũgamagĩrĩa riiri wa Ngai.

Ningĩ nāagemirie kīgongona kīrĩa kīarĩ thīinĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.

²³ Hau thīinĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na mbaũ cia mĩtamaiyũ, ikerubi o rĩmwe rīarĩ rĩa mĩkono ikũmi‡ kũraiha na igũrũ.

²⁴ Ikerubi rĩa mbere rīarĩ na ithagu rĩa mĩkono ĩtano§ kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmi kuuma mũthia wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rīrĩa rĩngĩ.

²⁵ Ikerubi rĩa keerĩ o narĩo rīarĩ rĩa mĩkono ikũmi; makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana.

²⁶ Ūraihi wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmi.

²⁷ Nĩaigire makerubi macio kanyũmba ga thīinĩ mũno ka hekarũ, matambũrũkĩtie mathagu mamu. Ithagu rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumĩte rũthingo rĩmwe, narĩo ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rĩu rĩngĩ. Na mathagu mamu magaturumanĩra gatagatĩ ga kanyũmba.

²⁸ Nĩaagemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inĩ iria ciathiũrũrũkĩirie hekarũ, thīinĩ wa tũnyũmba twa thīinĩ na twa na nja, agĩicũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende, na ma mahũa macanũku.

³⁰ Ningĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa thīinĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu.

³¹ Narĩo itonyero rĩa hau thīinĩ haamũre agĩthondeka mĩrango ya mbaũ cia mĩtamaiyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na mĩena ĩtano.

³² Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia mĩtamaiyũ agĩicũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya

‡ **6:23** nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) § **6:24** nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

mītende na ma mahūa macanūku, na akīgemia makerubi na mītī ya mītende na thahabu hūūre. ³³ O ūndū ūmwe nīathondekire buremu irī na mīena īna cia mītamaiyū cia itoonyero rīa nyūmba īrīa nene. ³⁴ Ningī agīthondeka mīrango īrī ya mbaū cia mīthengera, o mūrango warī na icunjī igīrī ciekūnjaga wahingūrwo. ³⁵ Nīacūhirie makerubi, na mītī ya mītende, na mahūa macanūku igūrū rīa mīrango īyo, na akīmīgemia na thahabu hūūre īigananīrie wega maicūhio-inī macio.

³⁶ Na nīaakire nja ya thīnī na mīhari ītatū ya mahiga maicūhie na mūhari ūngī ūmwe wa mīgamba mīcūhie ya mītarakwa.

³⁷ Mūthingi wa hekarū īyo ya Jehova wakirwo mwaka wa īna wa mweri wa Zivu. ³⁸ Mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe mweri-inī wa Bulu, nīguo mweri wa īnana,* nīguo hekarū yarīkire hamwe na maūndū mayo mothe kūringana na ūrīa yerītwo yakwo. Aīkarire ihinda rīa mīaka mūgwanja akīmīaka.

7

Solomoni Gwaka Nyūmba Yake ya Ūthamaki

¹ No rīrī, Solomoni aambīrīria gwaka nyūmba yake ya ūthamaki-rī, aaniinire mīaka ikūmi na ītatū kūrīkia kūmīaka. ² Nīaakire nyūmba īngī ya ūthamaki yetagwo Nyūmba ya Ūthamaki

* **6:38** Mweri wa Bulu nīguo mweri wa īnana wa Kīyahudi, na nīguo mweri wa ikūmi kūringana na mīeri ya rīu.

ya Mūtītū wa Lebanoni,* na yarĩ ya mĩkono igana† kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩtano‡ kwarama, na mĩkono mĩrongo ĩtatū§ kũraiha na igũrũ. Ningĩ yarĩ na mĩhari ĩna ya itugĩ cia mĩtarakwa iria cianyitĩrĩire mĩgamba ya mĩtarakwa. ³ Nyũmba ĩyo yagitirwo na mbaũ cia mĩtarakwa iria ciarĩ igũrũ wa mĩgamba ĩria yaigĩrĩrwo igũrũ wa itugĩ, mĩgamba yothe yarĩ mĩrongo ĩna na ĩtano, o mũhari warĩ na mĩgamba ikũmi na ĩtano. ⁴ Ndirica ciayo ciekĩrĩtwo igũrũ, igagĩkĩrwo ithatũ ithatũ, ing'ethanĩire. ⁵ Mĩrango yothe yarĩ na buremu cia mĩena ĩna; yekĩrĩtwo mwena wa na mbere ĩtatũ, ĩng'ethanĩire.

⁶ Nĩathondekire gĩthaku kĩa mũhari wa itugĩ, kĩa ũraihu wa mĩkono mĩrongo ĩtano,* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.† Mbere yakĩo haarĩ na gĩthaku kĩngĩ, na mbere ya gĩthaku kũ gĩa keerĩ haarĩ na itugĩ, na hakagitwo igũrũ.

⁷ Nĩaakire nyũmba ya gĩtĩ kĩa ũnene, na Nyũmba ya Gũciirĩra, kũrĩa aatuithanagĩria ciira. Nake akĩmĩkĩra mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ. ⁸ Nayo nyũmba yake ya gũikara ya ũthamaki, yaakĩtwo mwena wa na thuutha, na yaakĩtwo o ta ĩyo ĩngĩ. Ningĩ Solomoni nĩaakire nyũmba ĩngĩ ta ĩyo ya ũthamaki, akĩmĩakĩra mwarĩ wa Firaũni ũrĩa aahikĩtie.

* **7:2** Yetagwo Nyũmba ya ũthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni tondũ yakĩtwo na itugĩ ciabangĩtwo ta mĩtĩ ya mūtītū. † **7:2** nĩ ta mita 46 ‡ **7:2** nĩ ta mita 23 § **7:2** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5) * **7:6** nĩ ta mita 23 † **7:6** nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5)

9 Mĩako ĩyo yothe, kuuma mwena wa nja nginya nja ĩrĩa nene, na kuuma mũthingi nginya rwembeya-inĩ, yaakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na gĩthimo, na makarengererwo na mũthumeno mwena wa na thĩinĩ na wa na nja. 10 Mĩthingi yaakĩtwo na mahiga manene ma mũthemba mwega, mamwe ma mĩkono ikũmi, ‡ na mamwe ma mĩkono ĩnana. § 11 Igũrũ gwakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na gĩthimo, na mbaũ cia mĩtarakwa. 12 Nayo nja ĩrĩa nene yathiũrũrũkĩirio na rũthingo rwa mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie, na mũhari ũmwe wa mĩgamba mĩrengerere ya mĩtarakwa, o ta ũrĩa nja ya hekarũ ya Jehova yatariĩ, na gĩthaku kĩayo.

Indo cia Hekarũ

13 Mũthamaki Solomoni nĩatũmanire Turo nĩgeetha areherwo Huramu, 14 ũrĩa nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa wa mũhĩrĩga wa Nafitali, nake ithe aarĩ wa Turo, nake aarĩ mũturi wa icango. Nake Huramu aarĩ mũũgĩ mũno, na akamenya maũndũ mothe ma ũthondeki wa indo cia gĩcango. Nĩookire kũrĩ Mũthamaki Solomoni, na akĩruta mawĩra mothe marĩa aaherwo.

15 Nĩathondekire itugĩ igĩrĩ cia gĩcango, o kĩmwe kĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩnana,* na rũrigi rũrĩa rũngĩathiũrũrũkĩirie gĩtugĩ kĩmwe rwarĩ rwa mĩkono ikũmi na ĩrĩ. † 16 Ningĩ nĩathondekire ciongo cia

‡ 7:10 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) § 7:10 nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3.5) * 7:15 nĩ ta mita 8 † 7:15 nĩ ta mita ithano na nuthu (5.5)

gĩcango gĩtwekie cia kũigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio, o kĩongo kĩmwe kĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtano.‡ 17 Irengeeri igathĩkanĩtio ta mĩnyororo igĩcuurio nĩguo igemie ciongo cia itugĩ icio, irengeeri mũgwanja igekĩrwo kĩongo-inĩ kĩmwe. 18 Nĩathondekire makomamanga mĩhari ĩrĩ ĩkĩrigiicĩria irengeeri icio ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo cia kũgemia ciongo iria ciarĩ igũrũ rĩa itugĩ. O kĩongo agĩgĩĩka o ũguo. 19 Ciongo iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ cia gĩthaku ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka, na ciarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩna.§ 20 Ciongo cia itugĩ icio cieri, igũrũ rĩa harĩa hahaanaga ta mbakũri harĩa haariganĩtie na irengeeri iria ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo, haarĩ na makomamanga magana meerĩ mekĩrĩtwo mĩhari mĩhari magathiũrũrũkĩria ciongo icio. 21 Nĩahaandire itugĩ icio gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ. Gĩtugĩ kĩa mwena wa gũthini agĩgĩĩta Jakini, nakĩo kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩĩta Boazu. 22 Ciongo iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka. Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa itugĩ ũkĩrĩka.

23 Ningĩ agĩaka itangi rĩa gĩthiũrũrĩ rĩa kĩgera gĩtwekie inene mũno rĩrĩa rĩetagwo Karia,* rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi† kuuma mwena ũmwe wa rũtirihho nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono

‡ 7:16 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) § 7:19 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) * 7:23 Athĩnjĩri-Ngai matambĩte gũthiĩ kũruta iruta rĩa njino maambaga gwĩthamba moko kĩaĩ-inĩ gĩa gĩcango (Thaam 30:17-21). † 7:23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5)

ĩtano‡ kũraiha na igũrũ. Itangi rĩu rĩathimwo na rũrigi gĩthiũrũrĩ kĩaŕĩo kĩaŕĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩtatũ. § 24 Mũhuro wa rũtiriho nĩrĩathiũrũrũkĩirio na magemio maahaanaine na tũbũũthũ, o mũkono ũmwe tũbũũthũ ikũmi. Tũbũũthũ tũu twaigĩtwo mĩhari ĩrĩ tũgĩtwekanĩrio na Karia kau, tũgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe nako.

25 Nako Karia kau kaigĩrĩirwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩirwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩinĩ. 26 Ũtungu wa Karia kau waiganaine na wariĩ wa rũhĩ.* Rũtiriho rwako rwatariĩ ta rũtiriho rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maai mbathi ngiri igĩrĩ. †

27 Ningĩ agĩaka makaari ikũmi ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩaŕĩ kĩa ũraihi wa mĩkono ĩna,‡ na wariĩ wa mĩkono ĩna, na ũraihi wa na igũrũ wa mĩkono ĩtatũ. §

28 Makaari macio maakĩtwo ta ũũ: maari na icunji cia mĩena inyiitithanĩtio na buremu.

29 Iacunji iria ciari gatagati ka buremu, o na buremu cio nyene, ciari na mĩhiano ya mĩrũũthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa

‡ 7:23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) § 7:23 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) * 7:26 nĩ ta centimita 8 † 7:26 nĩ ta lita 40,000 ‡ 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

§ 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25)

igūrũ na wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ gwekĩrĩtwo magemio ma mahũa mature. ³⁰ O gĩkaari kĩarĩ na magūrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igera cia gĩcango cia kũgathĩkania kũgūrũ na kũgūrũ kũrĩa kũngĩ, na o kĩmwe kĩarĩ na kĩraĩ kĩanyiitĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩirio na mahũa mature mwena o mwena. ³¹ Mwena wa thĩinĩ wa gĩkaari kũu kwarĩ na mũromo warĩ na buremu ya gĩthiūrũrĩ ya mũkono ũmwe* kũrika. Mũromo ũcio warĩ wa gĩthiūrũrĩ, na hamwe na njikarĩro yaguo yarĩ ya mũkono ũmwe na nuthu.† Gũthiūrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Iacunjĩ cia mĩena ya gĩkaari kũu nĩciaiganaine mĩena yothe ñna, na itiarĩ cia gĩthiūrũrĩ. ³² Magūrũ macio mana meekĩrĩtwo rungu rwa icunjĩ cia mĩena, nacio igera cia kũgathĩkania magūrũ cianyitithanĩtio na gĩkaari kũu. Naguo warĩ wa o kũgūrũ warĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.‡ ³³ Magūrũ macio maathondeketwo ta magūrũ ma ngaari ya ita, nacio igera cia kũgathĩkania kũgūrũ na kũgūrũ kũrĩa kũngĩ, na mĩbara, na mĩrĩnga ya kũgūrũ, na tũgera twa gĩthiūrũrĩ tũrĩa tũkoragwo gatagatĩ ga kũgūrũ, ciothe ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie.

³⁴ O gĩkaari nĩ kĩarĩ na nyiitĩro inya, o koineinĩ nyiitĩro ñmwe, icomokete kuuma gĩkaariinĩ. nĩgũkorwo ³⁵ Mwena wa na igūrũ wa gĩkaari kũu wathiūrũrũkĩirio na mũcibi wa warĩ

* **7:31** nĩ ta nuthu mita (0.5) † **7:31** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ **7:32** nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

wa nuthu ya mūkono[§] kūrīka. Itugĩ na icunjĩ cia mĩena nĩcianyitithanĩtio na mwena wa na igūrũ wa gĩkaari kũu. ³⁶ Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩtĩ ya mĩkĩndũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mĩena harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩrio na mahũa mĩena yothe. ³⁷ Ũguo nĩguo aathondekire makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ hamwe, na makahaanana biũ na makaiganana.

³⁸ Ningĩ nĩathondekire irai ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna,* na kĩarĩ kĩa mĩkono ĩna† kwarama, o kĩrai kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. ³⁹ Nĩagĩre ikaari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrĩre Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. ⁴⁰ Ningĩ Huramu nĩathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

⁴¹ itugĩ icio igĩrĩ;
na ciongo icio igĩrĩ ciahanaanaga ta mbakũri irĩ
igūrũ wa itugĩ icio;
na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta
mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ
igūrũ wa itugĩ;

[§] 7:35 nĩ ta mita robo ĩmwe (0.25) * 7:38 nĩ ta lita 880 † 7:38
nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

- ⁴² na makomamanga 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ãrĩ ya makomamanga o harĩ kĩrengeri kĩmwe ãkagemia ciongo icio ciahana ga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ);
- ⁴³ na makaari ikũmi na irarĩ ciamo ikũmi;
- ⁴⁴ na Karia na mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;
- ⁴⁵ o na nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ⁴⁶ Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũria gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ⁴⁷ Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciarĩ nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ũria waiganaga.

⁴⁸ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

- Aathondekire kĩgongona gĩa thahabu;
na metha ya thahabu ya kũigĩrĩra mĩgate ãria yaigagwo mbere ya Jehova;
- ⁴⁹ na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu therie (ĩtano ãkaigwo mwena wa ũrĩo, na ãtano ãkaigwo mwena wa ũmotho, mwena

wa mbere wa nyũmba ya na thĩinĩ);‡
na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu,
na matawa, na mĩhato;
50 na irai cia thahabu therie, na magathĩ
ma kũrenga ndaambĩ, na mbakũri cia
kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia
mwaki;
na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya
kanyũmba karĩa kaarĩ thĩinĩ mũno, Handũ-
harĩa-Hatheru-Mũno, o na icũhĩ cia
thahabu cia mĩrango ya nyũmba ĩria nene
ya hekarũ.

51 Rĩria wĩra wothe ũria Mũthamaki Solomoni
aarutaga wa gwaka hekarũ ya Jehova wathirire-
rĩ, akĩrethithia indo iria ithe Daudi aamũrite,
nĩcio betha, na thahabu, na indo cia nyũmba,
agĩciiga harĩa haigagwo igĩina cia hekarũ ya
Jehova.

8

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ Thĩinĩ

1 Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩta athuuri
a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na
anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli moke kũrĩ
we Jerusalemu, nĩguo maambatie ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra

‡ 7:49 Thĩinĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo gwakoragwo na mũtĩ o
ro ũmwe wa hongwe mũgwanja wa kũigĩrwo matawa (Thaam
25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni nĩwe waigire mũtĩ ikũmi
ya kũigĩrwo matawa thĩinĩ wa hekarũ.

rĩrĩa inene rĩa Daudi. ² Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ Mũthamaki Solomoni hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa Ethanimu, nĩguo mweri wa mũgwanja.

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-rĩ, athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu, ⁴ nao makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩciambatia, ⁵ nake Mũthamaki Solomoni na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩu, gĩkĩruta igongona rĩa ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo thĩinĩ wa hekarũ, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩiga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamũ igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandũkũ rĩu, na makahumbĩra ithandũkũ, o na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. ⁸ Mĩtĩ iyo yarĩ mĩraiho mũno, ũndũ mĩthia yayo yoonagwo nĩ mũndũ arĩ mbere ya Handũ-harĩa-Hatheru, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ⁹ Thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ cia mahiga iria Musa aigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai meeherire makiuma Handũ-harĩa-Hatheru, itu rĩkĩiyũra hekarũ ya

Jehova. ¹¹ Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrite hekarũ yake.

¹² Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ nĩarĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu; ¹³ no rĩrĩ, ti-itherũ nĩngwakĩire hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene.”

¹⁴ O hĩndĩ ĩyo kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte o hau, mũthamaki agĩkihũgũkĩra, agĩkĩrathima. ¹⁵ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na guoko gwake mwene ũrĩa eerĩire baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ¹⁶ ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene thĩinĩ wa mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli, atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa kuo, no nĩndathuurire Daudi athamakĩre andũ akwa Isiraeli.’

¹⁷ “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ¹⁸ No Jehova eerire baba, Daudi, atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwarĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ¹⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ ĩyo, no nĩ mũrũguo, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa.’

²⁰ “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kũu, na rĩu nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na

ngaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli. ²¹ Hau nĩho thondekete handũ ha kũiga ithandũkũ rĩrĩa rĩ na kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na maithe maitũ, rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kĩamũro

²² Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ, ²³ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irũmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe. ²⁴ Wee nĩũhingĩirie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiiga na mĩthiire yagĩrĩire mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiiga mbere yakwa.’ ²⁶ Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge.

27 “No kũhoteke Ngai atũũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngũiganĩra kuo. Hekarũ ñno njakĩterĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nini makĩria! 28 No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ñgĩthaithana ñiguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ñrakũhooya ñrĩ mbere yaku ũmũthĩ. 29 Maitho maku maroikara marorete hekarũ ñno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩrĩ, ‘Rĩĩtwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,’ nĩgeetha ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ñrĩhooyaga ñrorete handũ haha. 30 Igua gũthaithana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. ũigue ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gĩkaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekerera.

31 “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kĩgongona gĩaku hekarũ-inĩ ñno-rĩ, 32 hĩndĩ ñyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia atuĩrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

33 “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩrie, nao magũcookerere na moimbũre rĩĩtwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaithaga marĩ hekarũ-inĩ ñno-rĩ, 34 hĩndĩ ñyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekerere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire maithe mao.

35 “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage

kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtirie-rĩ, mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre rĩitwa rĩaku, na magarũrũke matigane na mehia mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, ³⁶ hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mūtũũrĩre ũrĩa mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

³⁷ “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, ³⁸ na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaithane, o mũndũ aamenya mĩnyamaro ĩrĩa arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, ³⁹ hĩndĩ ĩyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ gĩikaroinĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtuĩre o mũndũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe), ⁴⁰ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũrĩa waheire maithe maitũ.

⁴¹ “Ha ũhoru wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku, ⁴² tondũ andũ nĩmakaigua ngumo ya Rĩitwa rĩaku inene, na ũhoru wa ciĩko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, ⁴³ hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua

ũrĩ o kũu igũrũ, gũikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũrĩa wothe agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ ma-menye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na ma-menye atĩ nyũmba ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

⁴⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrĩa na thũ ciao, o kũrĩa ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, ⁴⁵ hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatirĩrĩre ũhoroinĩ ũcio wao.

⁴⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imataware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ; ⁴⁷ nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’; ⁴⁸ na mangĩgagũcookerera na ngoro ciao ciothe, na mũoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ ciao iria ciamatahire, nao mahooe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakurĩ; ⁴⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ, gũikaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao, na ũmatirĩrĩre ũhoroinĩ ũcio wao. ⁵⁰ Na ũkarekera andũ aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe magwĩkĩte,

na ūtūme acio mamatooretie mamaiguire tha;
⁵¹ tondū nĩ andū aku na igai rĩaku, o andū arĩa
 warutire būrūri wa Misiri, ūkĩmaruta kuuma
 mwaki-inĩ ūcio mūhiũ wa gūtwekia kĩgera.

⁵² “Ūrohingūra maitho maku na ūigue
 mathaithana ma ndungata yaku na ma andū
 aku a Isiraeli, ningĩ wĩtikĩre kũmathikagĩrĩria
 rĩrĩa rĩothe maagũkaĩra. ⁵³ Nĩgũkorwo nĩwe
 wamathuurire kuuma thĩinĩ wa ndūrĩrĩ ciothe
 cia thĩ matũike igai rĩaku kĩũmbe, o ta ūrĩa
 woimbūrĩre na kanua ka ndungata yaku Musa,
 hĩndĩ ĩrĩa wee, Mwathani Jehova, warutire
 maithe maitũ kuuma būrūri wa Misiri.”

⁵⁴ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie mahooya ma-
 cio mothe na gũthaitha Jehova-rĩ, agĩũkĩra,
 akĩehera mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, harĩa
 aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na igūrũ.
⁵⁵ Akĩrũgama na akĩrathima kĩũngano gĩothe
 gĩa Isiraeli na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

⁵⁶ “Jehova arogocwo, ūrĩa ūheete andū ake
 a Isiraeli ūhurũko o ta ūrĩa eranĩire. Gũtirĩ
 kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro ciothe iria
 njega iria eeranĩire na kanua ka ndungata
 yake Musa gĩtahingĩte. ⁵⁷ Jehova Ngai witũ
 aroikara hamwe na ithuĩ o ta ūrĩa aarĩ hamwe
 na maithe maitũ; aroaga gũtũtiganĩria o na
 kana gũtũtirika. ⁵⁸ Arotũma ngoro ciitũ
 imũcookerere, tũthiiage na njĩra ciake ciothe,
 na tũmenyagĩrĩre maathani make, na kĩrĩra
 kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make
 marĩa aaheire maithe maitũ. ⁵⁹ Na rĩrĩ, ciugo
 ici ciakwa, iria hooete ndĩ mbere ya Jehova,

irokuhĩrĩria Jehova Ngai witũ mũthenya na ũtukũ, nĩguo atĩragĩĩre maũndũ ma ndungata yake na andũ ake a Isiraeli, kũringana na mabataro ma o mũthenya, ⁶⁰ nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye atĩ Jehova nĩwe Ngai, na gũtirĩ ũngĩ take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya cĩheane biũ kũrĩ Jehova Ngai witũ, mũtũũrage kũringana na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na gwathĩkĩra maathani make, ta ũrĩa kũrĩ rĩu.”

Kwamũrwo kwa Hekarũ

⁶² Hĩndĩ ĩyo mũthamaki na andũ othe a Isiraeli makĩruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni nĩarutĩire Jehova igongona rĩa ũiguano ta ũũ: ng’ombe ngiri mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ, na ng’ondũ na mbũri ngiri igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ a Isiraeli othe makĩamũra hekarũ ya Jehova.

⁶⁴ Mũthenya o ro ũcio mũthamaki nĩamũrire gĩcigo gĩa gatagatĩ kĩa nja ĩrĩa ĩrĩ mbere ya hekarũ ya Jehova, na akĩrutĩra igongona rĩa njino ho, na rĩa mũtu na rĩa maguta ma igongona rĩa ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Jehova gĩtingĩaianĩire magongona ma njino, na magongona ma mũtu na maguta ma magongona ma ũiguano.

⁶⁵ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkorwo na gĩathĩ hĩndĩ ĩyo arĩ hamwe na andũ a Isiraeli, maarĩ kĩũngano kĩnene, andũ kuuma Lebo-Hamathu nginya Karũũĩ ka Misiri. Magĩkũngũira gĩathĩ kũ mbere ya Jehova Ngai witũ mũthenya mũgwanja, na mũthenya ĩngĩ

mũgwanja, yothe yarĩ mĩthenya ikũmi na ĩna.
⁶⁶ Mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire akĩra andũ acio
 mainũke. Makĩrathima mũthamaki magĩcooka
 makĩinũka makenete na maiguĩte wega ngoro,
 nĩ ũndũ wa maũndũ mothe mega marĩa Jehova
 ekĩte nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi na nĩ
 ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

9

Jehova Kuumĩrĩra Solomoni

¹ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya
 Jehova o na nyũmba ya ũthamaki, na akĩhingia
 maũndũ marĩa mothe erirĩrie gwĩka-rĩ, ² Jehova
 akĩmuumĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ, o ta ũrĩa aa-
 muumĩrĩire arĩ Gibeoni. ³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte kũhooya na gũthaihana kũrĩa
 ũhooete ũrĩ mbere yakwa; nĩnyamũrĩte
 hekarũ ĩno, ĩrĩa wee wakĩte, nĩgeetha ndũme
 Rĩitwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene.
 Maitho makwa na ngoro yakwa nĩrĩkoragwo
 kuo hĩndĩ ciothe.

⁴ “No wee mwene-rĩ, ũngĩthiiga mbere
 yakwa na wĩhokeku wa ngoro na ũrũngĩrĩru
 ta ũrĩa thoguo Daudi ekaga, na wĩkage ũrĩa
 ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩa kĩa watho
 wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-
 rĩ, ⁵ Nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene thĩinĩ
 wa Isiraeli nginya tene, o ta ũrĩa nderĩire
 thoguo Daudi rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga
 mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli
 o naarĩ.’

6 “No wee kana ariũ aku mũngĩkagarũrũka mũtigane na niĩ, na mwage kũmenyerera maathani na kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa niĩ ndĩmũheete na mũthiĩ mũgatungatĩre ngai ingĩ na mũcihooe-rĩ, 7 hĩndĩ iyo nĩngeheria andũ a Isiraeli bũrũri ũyũ ndĩmaheete na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrite ĩtania na Rĩtwa rĩakwa. Bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa kuunagwo thimo, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. 8 Na o na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩ ya kũgegania-rĩ, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamakaga na manyũrũrie moige atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?’ 9 Andũ nĩmagacookia moige atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩrie Jehova Ngai wao, ũrĩa warutire maithe mao bũrũri wa Misiri, makahĩmbĩria ngai ingĩ, na magacihooya na magacitungatĩra; nĩkĩo Jehova amarehithĩrie mwanangĩko ũyũ wothe.’ ”

Maũndũ Mangĩ ma Solomoni

10 Thuutha wa mũaka mũrongo ĩrĩ, o ihinda rĩrĩa Solomoni aakire nyũmba icio cieri; na nĩcio hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, 11 Mũthamaki Solomoni nĩaheire Hiramũ mũthamaki wa Turo matũũra mũrongo ĩrĩ kũu Galili, tondũ Hiramũ nĩamũreheire mũtarakwa yothe, na mũthengera, na thahabu iria aabatairio nĩcio. 12 No hĩndĩ ĩrĩa Hiramũ ooimire Turo nĩguo akoone matũũra marĩa aaheetwo nĩ Solomoni, ndaakenirio nĩmo. 13 Nake akĩũria Solomoni atĩrĩ, “Mũrũ wa baba, nĩ matũũra matariĩ atĩa maya ũũheete?”

Akĩmatua Bũrũri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ũmũthĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, Hiramu nĩarĩkĩtie gũtũmĩra Mũthamaki Solomoni taranda igana rĩa mĩrongo ãrĩ* cia thahabu.

¹⁵ Ũyũ nĩguo ũhoro wa ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutithirie andũ wĩra na hinya matekwĩyendera wa gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na mbenji, na rũthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na Megido, na Gezeru.

¹⁶ Firaũni mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire na akĩnyiita Gezeru. Agĩgũcina na mwaki, na akĩũraga andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo, na agĩcooka agĩkũhe mwarĩ, mũtumia wa Solomoni, arĩ kĩheo kĩa ũhiki.

¹⁷ Nake Solomoni agĩaka Gezeru rĩngĩ. Nĩaakire Bethi-Horoni ya mũhuro, na ¹⁸ Baalathu, na Tadimori rĩa werũ-inĩ, thĩinĩ wa bũrũri wake, ¹⁹ o na ningĩ nĩaakire matũũra manene ma kũiga indo ciake na matũũra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi ciake, na kĩa gĩothe eerirĩrie gwaka Jerusalemu, na Lebanoni, na bũrũri wothe ũrĩa aathanaga.

²⁰ Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andũ acio matiarĩ andũ a Isiraeli), ²¹ ũguo nĩ kuuga njiaro ciao iria ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaniinĩte, acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matũũke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. ²² No Solomoni ndaa-tuire mũndũ o na ũmwe wa Isiraeli ngombo; nĩo maarĩ andũ ake a kũrĩa mbaara, na atongoria

* **9:14** nĩ ta tani inya na nuthu (4.5)

a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. ²³ Ningĩ nĩ kwarĩ atongoria a anene 550 arĩa maarutithagia mawĩra mothe ma Solomoni na makarũgamĩrĩra aruti wĩra.

²⁴ Rĩrĩa mwarĩ wa Firaũni aambatire kuuma itũũra inene rĩa Daudi agĩthiĩ gũikara nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa Solomoni aamwakĩire, hĩndĩ ĩyo nĩguo Solomoni aathondekire mbenji cia kũmĩnyiitĩrĩra.

²⁵ Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma ũiguano kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩire Jehova maita matatũ o mwaka, agacinaga ũbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nĩ ũndũ ũcio akahingia watho wa hekarũ.

²⁶ Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩaka marikabu nyingĩ kũu Ezioni-Geberi, gũkuhĩ na Elothu kũu Edomu, hũgũrũrũ-inĩ cia Iria Itune. ²⁷ Nake Hiramũ agĩtũma andũ ake, atwarithia a marikabu arĩa maamenyete ũhoru wa iria, nĩguo matungatage marikabu-inĩ marĩ na andũ a Solomoni. ²⁸ Magĩthiĩ nginya Ofiri, na makĩrehe taranda magana mana ma mĩrongo ĩĩrĩ† cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

10

Mũthamaki Mũndũ-wa-Nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩrĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa Sheba aiguire ngumo ya Solomoni na ũhoru wa ngwatanĩro yake na rĩitwa rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na ũndũ wa kũmũũria ciũria nditũ.

† 9:28 nĩ ta tani 16

² Agĩkinya Jerusalemu arũmĩrĩirwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamĩira ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthiĩ harĩ Solomoni, akiaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ³ Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũthamaki aaremirwo nĩkũmũtaarĩria. ⁴ Rĩria mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wothe wa Solomoni o na nyũmba ya ũthamaki ĩria aakĩte, ⁵ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũria anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũria ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o na magongona ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁶ Akĩira Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, “Ũhoro ũria ndaiguire ndĩ bũrũri wakwa ũkonii maũndũ marĩa wĩkĩte, o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoro wa ma kũna. ⁷ No ndietĩkirie maũndũ macio nginya rĩria ndĩrokire gũkũ, na ndĩreyonera na maitho makwa niĩ mwene. Ti-itherũ, o na ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoro wa ũũgĩ waku o na ũtonga waku, nĩikĩrĩte mũno makĩria ũria wothe ndaiguĩte. ⁸ Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogocwo, ũria ũkenetio niĩwe, agagũkarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli. Tondũ wa wendo wa Jehova wa tene na tene kũrĩ Isiraeli, nĩagũtuĩte mũthamaki, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto na ũthingu.”

10 Agĩkĩhe mũthamaki taranda igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ,* cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

11 (Marikabu cia Hiramũ nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe mĩrigo mĩnene ya mĩthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo. 12 Mũthamaki aahũthĩrire mĩthandari ĩyo gwaka itugĩ cia gũtiirĩra hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo kuuma na nja kana gũkooneka mĩthandari mĩingĩ ũguo.)

13 Mũthamaki Solomoni nĩaaheire mũthamaki ũcio mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na kĩrĩa kĩngĩ gĩothe eerĩĩrie na aahooire. Thuutha ũcio Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agĩcooka bũrũri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

14 Ũritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo ĩtandatũ, † 15 ĩtataranĩirio na igooti rĩa athũgũri na onjorithia na ya kuuma kũrĩ athamaki a Arabia, othe, na abarũthi a bũrũri.

16 Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka magana matandatũ‡ cia thahabu. 17 Ningĩ agĩthondeka

* 10:10 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 10:14 nĩ ta tani 25

‡ 10:16 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5)

ngo nini magana matatũ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa mina ithatũ§
cia thahabu. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya
Ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁸ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ gĩa
ũthamaki kĩnene mũno, kĩgemetio mwena
wa na thĩinĩ na mĩguongo na mwena wa
na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁹ Gĩtĩ
kĩu kĩa ũnene kĩaĩ na ngathĩ ya makinya
matandatũ, na thuutha wakio igũrũ kĩaĩ gĩa
gĩthiũrũrĩ. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kĩu kĩaĩ
na handũ ha kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na
mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ
ya moko macio. ²⁰ Mĩhiano ĩngĩ ikũmi na
ĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ ĩyo ya
makinya matandatũ. O ikinya rĩa ngathĩ rĩaĩ
na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtirĩ
gĩtĩ kĩngĩ ta kĩu gĩathondeketwo mbere ĩyo
gĩa ũthamaki ũngĩ o na ũrĩkũ. ²¹ Indo ciothe
iria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciarĩ cia
thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciarĩ
Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa
Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ kĩndũ
gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha
yatuagwo kĩndũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ
macio ma Solomoni. ²² Mũthamaki aarĩ na
marikabu nyingĩ cia wonjoria iria-inĩ, hamwe na
marikabu cia Hiramũ. O riita rĩmwe thĩinĩ wa
mĩaka ĩtatũ, nĩciacookaga ikuuĩte thahabu, na
betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nũgũ.

²³ Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na
ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe

§ 10:17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

a thĩ. ²⁴ Andũ a thĩ yothe nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. ²⁵ Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyũmbũ.

²⁶ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. ²⁷ Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma ĩrĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni cioimaga bũrũri wa Misiri na Kilikia. On-jorithia a mũthamaki macigũraga kuuma Kilikia. ²⁹ Ngaari ĩmwe ya ita maamĩgũraga kuuma Misiri, ĩkoima cekeri magana matandatũ* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekeri igana rĩa mĩrongo ĩtano.† Nao nĩmaciendagĩria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

11

Atumia a Solomoni

¹ Mũthamaki Solomoni nĩendire andũ-a-nja aingĩ a kũndũ kũngĩ o hamwe na mwarĩ wa Firaũni, nĩahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. ² Moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ iria Jehova eerĩte Isiraeli

* **10:29** nĩ ta kilo 7 † **10:29** nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

aṭĩrĩ, “Mũtikanahikanie nao, tondũ ti-itherũ nĩmakagarũra ngoro cianyu irũmĩrĩre ngai ciao.” No rĩrĩ, Solomoni agĩkĩrĩrĩria kũmeenda. ³ Aarĩ na atumia magana mũgwanja kuuma nyũmba cia ũthamaki, na thuriya magana matatũ, nao atumia acio ake makĩmũhĩthia. ⁴ O ũrĩa Solomoni aathiire agĩkũraga, noguo atumia ake maaguucagĩrĩria ngoro yake kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, nake akĩaga kũheana ngoro yake kũna kũrĩ Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatariĩ. ⁵ Akĩrũmĩrĩra Ashitorethu ngai ya nga ya andũ a Sidoni, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova; ndaarũmĩrĩre Jehova kũna ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte.

⁷ Solomoni nĩakĩire Kemoshu ngai ĩrĩa meneku ya Moabi, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni handũ hatũũgĩru, o kũu karima-inĩ karĩa karĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu.* ⁸ Eekire o ũguo kũrĩ atumia arĩa angĩ ake othe a kũngĩ, arĩa maacinaga ũbumba na makarutĩra ngai ciao magongona.

⁹ Jehova nĩarakaririo nĩ Solomoni tondũ ngoro yake nĩyahutatĩire Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa wamuumĩrĩre maita meerĩ. ¹⁰ O na gũtuĩka nĩakaanĩtie Solomoni kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, Solomoni ndaigana kũrũmia watho wa Jehova. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩra Solomoni aṭĩrĩ, “Kuona aṭĩ ũguo nĩguo wonete arĩ wega,

* **11:7** Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ kĩarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, na kĩaĩkaine na rĩitwa rĩngĩ ta Kĩrĩma kĩa Ũthũku (2Ath 23:13).

na nĩuregete kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩakwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa ngwathĩte-rĩ, ti-itherũ nĩngagũtunya ũthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũnengere ũmwe wa ndungata ciaku. ¹² No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa thoguo Daudi-rĩ, ndigwĩka ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa we ũrĩ muoyo. No nĩngaũtunya mũrũguo. ¹³ No ndikamũtunya ũthamaki wothe, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ũmwe nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, na nĩ ũndũ wa Jerusalemu, itũũra rĩrĩa thuurĩte.”

Thũ cia Solomoni

¹⁴ Nake Jehova akĩarahũrĩra Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũrĩa Mũedomu, wa rũciaro rwa ũthamaki wa Edomu. ¹⁵ Mbere ĩyo rĩrĩa Daudi aarũaga na Edomu, Joabu mũnene wa ita, ũrĩa wathiĩte gũthika arĩa maakuĩte-rĩ, nĩooragire arũme othe kũu Edomu. ¹⁶ Joabu na andũ a Isiraeli othe maikarire kũu mĩeri ĩtandatũ, nginya rĩrĩa maaniinire arũme othe kũu Edomu. ¹⁷ No Hadadi arĩ o kahĩ-rĩ, akĩũrĩra bũrũri wa Misiri marĩ hamwe na anene amwe a Edomu arĩa maatungatĩire ithe. ¹⁸ Nao makiuma Midiani magĩthĩ Parani. Ningĩ makĩoya andũ angĩ kũu Parani, magĩthĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũrĩa waheire Hadadi nyũmba, na gĩthaka, na akĩmũhe irio.

¹⁹ Firaũni nĩakenirio mũno nĩ Hadadi o nginya akĩmũhe mwarĩ wa nyina na Tahapenesi, mũtumia wa mũthamaki, nĩguo amũhikie atuĩke mũtumia wake. ²⁰ Mwarĩ wa nyina na Tahapenesi akĩmũciarĩra kahĩ gee-tagwo Genubathu karĩa kaarereirwo nyũmba-

inĩ ya mũthamaki nĩ Tahapenesi. Genubathu agĩtũũrania na ciana cia Firaũni kuo.

²¹ Hadadi arĩ kũu Misiri akĩigua atĩ Daudi nĩahurũkĩte hamwe na maithe make, na atĩ Joabu mũnene wa ita o nake nĩarĩkĩtie gũkua. Hĩndĩ ĩyo Hadadi akĩira Firaũni atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩĩ, nĩguo njooke bũrũri witũ.”

²² Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ wagĩte gũkũ atĩ nĩguo ũcooke bũrũri wanyu?”

Hadadi agĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ, no njĩtikĩria thĩĩ!”

²³ Nake Ngai akĩarahũra thũ ĩngĩ ya gũũkĩrĩra Solomoni, nayo nĩ Rezoni mũrũ wa Eliada, ũrĩa worĩte akoima kũrĩ mũnene wake, Hadadezeri mũthamaki wa Zoba. ²⁴ Akĩyũnganĩria andũ, na agĩtuĩka mũtongoria wa gĩkundi kĩa aremi rĩrĩa Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremi acio magĩthĩĩ Dameski, magĩtũũra kuo, na makĩoya wathani. ²⁵ Rezoni aarĩ thũ ya Isiraeli rĩrĩa rĩothe Solomoni aatũũrire muoyo, akĩongerera thĩĩna ũrĩa warehetwo nĩ Hadadi. Nĩ ũndũ ũcio Rezoni agĩathana kũu Suriata na nĩathũire Isiraeli mũno.

Jeroboamu Kũremera Solomoni

²⁶ Ningĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati akĩremera mũthamaki. Aarĩ ũmwe wa anene a Solomoni, Mũefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarĩ mũtumia wa ndigwa.

²⁷ Ũũ nĩguo aaremeire Mũthamaki: Solomoni nĩathondekete mbenji na agacookereria rũthingo rwa itũũra inene rĩa ithe Daudi. ²⁸ Na rĩrĩ, Jeroboamu aarĩ mũndũ mũhoti, na rĩrĩa

Solomoni onire mūrūtīre wake wa wīra ūrīa warī mwega, akīmūtua mūrūgamīriri wa aruti wīra othe a nyūmba ya Jusufu.

²⁹ Ihinda-inī rīu, Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mūnabii wa Shilo agīcemanía nake, ehumbīte nguo njerū. Nao eerī maarī oiki kūu gīthaka-inī, ³⁰ nake Ahija akīoya nguo īyo njerū eehumbīte, akīmītarūra icunjī ikūmi na igīrī. ³¹ Hīndī īyo akīira Jeroboamu atīrī, “Wīyoere icunjī ikūmi, nīgūkorwo ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigīte: ‘Atīrīrī, nīngweheria ūthamaki guoko-inī gwa Solomoni, na nīngūkūhe mīhīrīga ikūmi. ³² No nī ūndū wa ndungata yakwa Daudi na itūūra inene rīa Jerusalemu, rīrīa thuurīte kuuma kūrī mīhīrīga yothe ya Isiraeli, nīngūmūtīgīria mūhīrīga ūmwe. ³³ Ngwīka ūguo, nī tondū nīmandiganīrie, makainamīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andū a Moabi, na Moleku ngai ya andū a Amoni, na magatiga gūthī na njīra ciakwa, o na makarega gwīka ūrīa kwagīrīire maithe-inī makwa, o na matirūmagia irīra ciakwa na mawatho ta ūrīa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

³⁴ “ ‘No rīrī, ndikweheria ūthamaki wothe guoko-inī gwa Solomoni; nīndīmūtuīte mwathani matukū-inī mothe ma muoyo wake, nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa, ūrīa ndathuurire o we warūmirie maathani makwa na irīra ciakwa. ³⁵ Nīngeheria ūthamaki moko-inī ma mūriū na ngūhe mīhīrīga ikūmi. ³⁶ Nīngahe mūriū mūhīrīga ūmwe, nīgeetha ndungata yakwa Daudi itūūrie tawa mbere

yakwa hĩndĩ ciothe kũu Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene kũrĩa ndathuurire ndũũrie Rĩtwa rĩakwa kuo. ³⁷ No wee-rĩ, nĩngakuoya, na nĩũgathamaka maũndũ-inĩ mothe marĩa ngoro yaku ikeerirĩria; nĩũgatuĩka mũthamaki wa Isiraeli. ³⁸ Ũngĩka ũrĩa wothe ngũgwatha, na ũthiige na njĩra ciakwa, na wĩkage ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ makwa na ũndũ wa kũrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta ũrĩa ndungata yakwa Daudi yekaga-rĩ, nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ũthamaki ya gũtũũra, o ta ũrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na nĩngakũhe Isiraeli. ³⁹ Nĩnganyariira njiaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.' ”

⁴⁰ Solomoni nĩageririe kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩkara kuo nginya rĩrĩa Solomoni aakuire.

Gĩkuũ kĩa Solomoni

⁴¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, ũrĩa wothe eekire, na ũũgĩ ũrĩa onanirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa ciĩko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakĩire Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ⁴³ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

12

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

1 Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aiguire ũhoro ũcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akĩinũka. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli magĩthĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũigĩrĩire, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩi mũgaacooka kũrĩ nĩi thuutha wa mũthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩthĩra.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?”

⁷ Nao makĩmũcokeria atĩrĩ, “Ūmũthĩ ũngĩtikĩra gũtuĩka ndungata ya andũ aya na ũmatungatĩre, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra marĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra. ⁹ Akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ aya maranjĩra atĩ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩire’ Ingĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcokeria atĩrĩ, “Cokeria andũ acio makwĩrĩte atĩ,

‘Thoguo n̄atũigĩrĩire icooki iritũ, nowe tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũigĩrĩire icooki iritũ; nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’ ”

¹² Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki oĩgĩte atĩrĩ, “Mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” ¹³ Mũthamaki agĩcookeria andũ acio ũhoru ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athu-
uri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, aki-
uga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhiirie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Jehova, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,
na nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa
Jesii?

Cooka hema-inĩ ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee
mwene.”

Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩinũka.
¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-
inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthĩ na mbere
kũmathamakĩra.

18 Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramamu ũrĩa warĩ mūrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya, no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No Rehoboamu agĩithara, akĩhaica ngaari-inĩ yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli matũire maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

²⁰ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe maaguire atĩ Jeroboamu nĩacookete kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmũtũmanĩra oke kĩũngano-inĩ, na makĩmũtua mũthamaki wa Isiraeli guothe. Mũhĩrĩga wa Juda noguo wiki warũmĩrĩire nyũmba ya Daudi.

²¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa Benjamini andũ 180,000 a kũrũa mbaara nĩgeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu mũrũ wa Solomoni ũthamaki.

²² No rĩrĩ, kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai akĩrwo atĩrĩ: ²³ “Thĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yothe o na ya Benjamini na andũ arĩa angĩ othe, ũmeere atĩrĩ, ²⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mũndũ wanyu wotho nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’ ” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra kiugo kĩa Jehova, magĩcooka mũciĩ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.

Njaũ cia Thahabu kũu Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akĩirigĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, agĩtũũra kuo. Kuuma kũu agĩthĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agĩciiria atĩrĩ, “Ūthamaki wahota gũcookerera nyũmba ya Daudi. ²⁷ Andũ aya mangĩambata mathĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemurĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mũthamaki Rehoboamu.”

²⁸ Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano ĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩira andũ atĩrĩ, “Ūhoro wa kwambataga Jerusalemu nĩkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, iria ciamũrutire bũrũri wa Misiri.” ²⁹ Mũhianano ũmwe akĩũiga Betheli, na ũrĩa ũngĩ akĩũiga Dani. ³⁰ Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiiga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũrĩa warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu nĩakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mũthemba yothe, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii.* ³² Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩria kiagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano ĩyo ya njaũ aathondekete magongona. Ningĩ kũu Betheli akĩiga

* **12:31** Jeroboamu aamũrire andũ mataarĩ Alawii matuĩke athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathĩi Juda.

athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathon-dekete. ³³ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, mweri ũrĩa eethuurĩire we mwene, akĩruta magongona kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩte kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria gĩathĩ kũu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kĩgongona-inĩ kũruta magongona.

13

Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kĩgongona-inĩ arute igongona. ² Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kĩgongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩra atĩrĩ, “Wee kĩgongona gĩkĩ, kĩgongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, ‘Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciarwo kaana ga kahĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩrĩ-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ rĩaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ rĩaku.’” ³ Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova onanĩtie: Kĩgongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩakĩo ũitĩke.”

⁴ Rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aaiguire ũrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩire agokĩrĩra kĩgongona kũu kĩarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kĩgongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Mũnyiitei!” No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkĩirie mũndũ ũcio gũkĩonja, na

ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. ⁵ Nakĩo kĩgongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgũitĩka, kũringana na kĩmenyithia kĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁶ Ningĩ mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhooere nĩguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaitha Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcooka o ũrĩa kwarĩ mbere.

⁷ Mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

⁸ No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, nĩ ndingĩthiĩ nawe, o na ndingĩrĩa irio kana nyue maaĩ gũkũ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova, ngeerwo atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthiĩ.’” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio akĩgera njĩra ĩngĩ na ndaacookeire ĩrĩa aagereire agĩthiĩ Betheli.

¹¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũnabii mũkũrũ watũũraga Betheli, nao ariũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ũcio wa Ngai eekĩte kũu mũthenya ũcio. O na ningĩ makĩhe ithe wao ũhoru ũrĩa eerire mũthamaki. ¹² Ithe wao akĩmooria atĩrĩ, “Agereire njĩra ĩrĩkũ?” Nao ariũ ake makĩmuonia njĩra ĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai woimĩte Juda aagereire. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndigiri akĩmũkarĩra

14 na akĩrũmĩrĩra mũndũ ũcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ũrĩa uumĩte Juda?”

Mũndũ ũcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ “Ĩĩ nĩ nĩ.”

15 Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe.”

16 Mũndũ ũcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, “Nd-ingĩcooka na thuutha tũthiĩ nawe, o na ningĩ ndingĩrĩa irio kana nyuanĩre maaĩ nawe gũkũ.

17 Tondũ nĩnjũrĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe irio kana ũnyue maaĩ kũu o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthiĩ.’ ”

18 Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na nĩ ndĩ mũnabii tawe. Mũraika nĩanjarĩirie na kiugo kĩa Jehova anjũira atĩrĩ: ‘Mũgĩre mũcooke nake gwaku mũciĩ nĩguo arĩe irio na anyue maaĩ.’ ” (No nĩkũmũheenia aamũheenagia). 19 Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũciĩ, akĩrĩa na akĩnyua.

20 Maikarĩte o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii ũcio mũkũrũ ũrĩa wa-cooketie mũnabii wa kuuma Juda na thuutha.

21 Akĩanĩrĩra, akĩira mũndũ ũcio wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũreganĩte na kiugo kĩa Jehova, na ũkaaga kũrũmia watho ũrĩa waathirwo nĩ Jehova Ngai waku. 22 No nĩũcookete na thuutha, na ũkarĩa irio na ũkanyua maaĩ kũndũ kũrĩa aakwĩrire ndũkaarĩe na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ ũndũ ũcio mwĩrĩ waku ndũgaathikwo mbĩrĩra-inĩ ya maithe maku.’ ”

23 Rĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aarĩkirie kũrĩa na kũnyua-rĩ, mũnabii ũrĩa wamũcoocketie na thuutha akĩmũtandĩkĩra ndigiri yake. 24 Na agĩthiĩ na njĩra-rĩ, agĩtũngana na mũrũũthi ũkĩmũũraga, naguo mwĩrĩ wake ũkĩgũa thĩ hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mũrũũthi cieriĩ ikĩrũgama hau mwĩrĩ warĩ. 25 Andũ amwe arĩa maahĩtũkagĩra hau makĩona mwĩrĩ ũgũite hau thĩ, na mũrũũthi ũrũgamĩte o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthiĩ makĩheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ inene rĩrĩa mũnabii ũcio mũkũrũ aatũũraga.

26 Rĩrĩa mũnabii ũrĩa wamũcoocketie na thuutha kuuma rũgendo-inĩ rwake aigũire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũndũ ũrĩa wa Ngai ũrĩa ũrareganire na kiugo kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanĩte kũrĩ mũrũũthi ũrĩa ũmũtambuurĩte na ũkaamũũraga, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kĩamwĩrĩte.”

27 Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao magĩka o ũguo. 28 Nake akiumagara agĩthiĩ, agĩkora mwĩrĩ ũgũithĩtio njĩra-inĩ, na mũrũũthi na ndigiri irũgamĩte o hau warĩ. Mũrũũthi ndwarĩte mwĩrĩ ũcio kana ũgatambuura ndigiri. 29 Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio akĩoya mwĩrĩ wa mũndũ ũcio wa Ngai, akĩũgĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri, akĩũcookia itũũra-inĩ rĩake inene nĩgeetha amũcakaĩre na amũthike. 30 Nake akĩga mwĩrĩ ũcio mbĩrĩra-inĩ yake mwene, nao makĩmũcakaĩra makiugaga atĩrĩ, “Ũũi mũrũ wa baba-ĩ!”

31 Aarĩkia kũmũthika, akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Rĩrĩa ngaakua, mũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩno

harĩa mũndũ ùyũ wa Ngai athikĩtwo; mũkaiga mahĩndĩ makwa hau mwena-inĩ wa mahĩndĩ make. ³² Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa aaheanire uumanĩte na kiugo kĩa Jehova wa gũũkĩrĩa kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ Betheli o na mahooero mothe marĩa maarĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa matũũra ma Samaria-rĩ, ti-itherũ ũndũ ũcio no nginya ũkaahingio.”

³³ O na thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Jeroboamu ndaatiganire na njĩra ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamũra athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma kũrĩ andũ a mũthemba yothe. Mũndũ o wothe ũngĩendire gũtuĩka mũthĩnjĩri-ngai, nĩamwamũraga nĩ ũndũ wa kũndũ kũu gũtũũgĩru. ³⁴ Macio nĩmo maarĩ mehia ma nyũmba ya Jeroboamu marĩa maatũmire ĩgwe na ĩniinwo biũ yeherio gũkũ thĩ.

14

Ūrathi wa Ahija wa Gũũkĩrĩa Jeroboamu

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Abija mũrũ wa Jeroboamu akĩrwara, ² nake Jeroboamu akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Wĩgarũre nĩgeetha ndũkae kũmenyeka atĩ nĩwe mũtumia wa Jeroboamu. Ūcooke ũthĩ Shilo. Ahija ũrĩa mũnabii nĩkuo arĩ, ũrĩa wanjĩrĩre atĩ nĩ nĩngatuĩka mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. ³ Kua mĩgate ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ũũkĩ, ũthĩ kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ũrĩa ũhoro wa kamwana gaka ũgaikara.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũtumia wa Jeroboamu agĩka ũguo eerirwo na agĩthĩ mũciĩ kwa Ahija kũu Shilo.

Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorĩte maitho nĩ gũkũra. ⁵ Nowe Jehova nĩeerĩte Ahija atĩrĩ, “Mũtumia wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoro wa mũriũ nĩ ũndũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna. Aakinya-rĩ, egwĩtua taarĩ mũndũ ũngĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Ahija aaiguire mũkinyo wa magũrũ make arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya, mũtumia wa Jeroboamu. Ũretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmĩtwo kũrĩ we na ũhoro ũtarĩ mwega. ⁷ Thiĩ, kũrĩ Jeroboamu ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndakũnenehirie kuuma gatagatĩ ka andũ, ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Ndaatunyanire ũthamaki kuuma kũrĩ nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera, no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi, ũrĩa watũire arũmĩtie maathani makwa, na akanũmĩrĩra na ngoro yake yothe, agekaga o ũrĩa wiki wagĩrĩire maitho-inĩ makwa. ⁹ Wee nĩwĩkĩte maũndũ maingĩ mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya kũhooywo ãthondeketwo na kĩgera. Nĩũtũmĩte ndakare na ũkaahutatĩra.

¹⁰ “ ‘Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria Jeroboamu mwana o wothe wa kahĩ thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba ya Jeroboamu o ta ũrĩa mũndũ acinaga mai nginya magathira. ¹¹ Ngui nĩikaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ.

Jehova nĩguo oigĩte!’

¹² “No wee-rĩ, cooka mũciĩ. O wakinya itũũra-inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. ¹³ Isiraeli othe nĩmakamũcakaĩra na mamũthike. ũcio nowe wiki wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondũ nowe wiki thĩinĩ wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ũndũ mwega thĩinĩ wake.

¹⁴ “Jehova we mwene nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli ũrĩa ũkaaniina nyũmba ya Jeroboamu. Ũmũthĩ nĩguo mũthenya! Atĩ atĩa? Īĩ, amĩniine o ro rĩu. ¹⁵ Nake Jehova nĩakahũũra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ rĩrainaina rĩrĩ maaĩ-inĩ. Nĩakamunya andũ a Isiraeli kuuma bũrũri ũyũ mwega ũrĩa aaheire maithe mao, na amahurunje mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati, tondũ nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwĩthondekera itugĩ cia Ashera. ¹⁶ Nĩagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte, na ningĩ agatũma Isiraeli meehie.”

¹⁷ Nake mũtumia wa Jeroboamu agĩũkĩra, agĩthiĩ Tiriza. Rĩrĩa aakinyire mũromo-inĩ wa nyũmba, kahĩ kau gagĩkua. ¹⁸ Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũrĩa Jehova oigĩte na kanua ka ndungata yake Ahija, ũrĩa mũnabii.

¹⁹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũrĩa aathanire, nĩmandĩke ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. ²⁰ Aathamakire mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make.

Nake mūriū Nadabu agĩtuĩka mūthamaki
ithenya rĩake.

Rehoboamu Mūthamaki wa Juda

²¹ Rehoboamu mūrū wa Solomoni nĩwe warĩ
mūthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkūrū wa
mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire
mūthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu
mĩaka ikūmi na mūgwanja, itũura-inĩ inene
rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ
yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩitwa rĩake rĩtũure
kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mūamoni.

²² Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma wa-
ganu maitho-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia
marĩa meekire, nĩmarahũrire marakara make,
akĩigua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra ũrĩa
maithe mao meehĩtie. ²³ Ningĩ magĩthondekera
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na mahiga maamũre,
na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma
karaihu, na rungu rwa mūtĩ o wothe waramĩtie
honge. ²⁴ O na nĩ kwarĩ maraya ma arũme
mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magũka
maũndũ mothe marĩa maarĩ magigi ma ndũrĩrĩ
iria Jehova aangatĩte mbere ya andũ a Isiraeli
matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa Mūthamaki
Rehoboamu-rĩ, Shishaka mūthamaki wa Misiri
agĩtharĩkĩra Jerusalemu. ²⁶ Nake agĩkuua
igĩina cia hekarũ ya Jehova na igĩina cia
nyũmba ya ũthamaki. Aakuuire indo ciothe
o hamwe na ngo ciothe cia thahabu iria
Solomoni aathondekithĩtie. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio
Mūthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo
ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere,

agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ²⁸ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩri acio maathiiaga nake makuuĩte ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

²⁹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Rehoboamu na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ³⁰ Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

15

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu mũrũ wa Nebati-rĩ, nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

³ Nĩekire mehia marĩa mothe ithe eekĩte mbere yake; ndeyamũrĩire Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatarĩ. ⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa Daudi, Jehova Ngai wake akĩmũhe tawa kũu Jerusalemu na ũndũ wa gũtua mũriũ mũthamaki ithenya rĩake, na gũtũma itũũra rĩa Jerusalemu rĩrũme. ⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire maithe-inĩ ma Jehova, na ndaagire kũrũmia

watho o na ūmwe wa Jehova matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, tiga ūhoro-inĩ wa Uria ūrĩa Mũhiti.

⁶ Na rĩrĩ, gwatũūruga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu hĩndĩ ĩrĩa yothe Abija aarĩ muoyo. ⁷ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija na ūrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa itũūra inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Asa Mũthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa ūthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, nĩguo Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna na ūmwe. Cũwe wake eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

¹¹ Asa nĩekire ūrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ūrĩa ithe Daudi eekĩte. ¹² Nĩaingatire maraya ma arũme ma mahooero-inĩ moime bũrũri ūcio, na akĩeheria mĩhianano yothe ya kũhooyagwo ĩrĩa maithe make maathondekete. ¹³ O na nĩeherie cũwe wake Maaka atige gũtuĩka mũthamaki-mũndũ-wanja, tondũ nĩathondekete gĩtugĩ kĩa Ashera, kĩndũ kĩrĩ magigi mũno. Asa agĩkĩmomora, agĩgĩcinĩra kĩaanda-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁴ O na gũtuĩka ndaathengirie mahooero marĩa maarĩ kũndũ gũtũgĩru-rĩ, ngoro ya Asa nĩyerutiire Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake wothe. ¹⁵ Nĩarehire

kūu hekarū ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamūrīte.

¹⁶ Gwatūire mbaara gatagatī ka Asa na Baasha mūthamaki wa Isiraeli, hīndī yothe ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mūthamaki wa Isiraeli nīambatire agīūkīrīra Juda na agīaka rūthingo rwa hinya kūu Rama, nīgeetha agirīrīrie andū matikoime kana matoonye būrūri wa Asa mūthamaki wa Juda.

¹⁸ Ningī Asa akīruta betha na thahabu ciothe iria ciatigarīte kīgīina-inī kīa hekarū ya Jehova na kīa nyūmba yake ya ūthamaki. Nake agīciīhokera anene ake macitwarīre Beni-Hadadi mūrū wa Taburimoni, mūrū wa Hezioni, mūthamaki wa Suriata, ūrīa waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akīmwīra atīrī, “Reke hakorwo harī na kīrīko giitū nawe, o ta ūrīa haarī kīrīko gatagatī ka baba na thoguo. Ta kīone, kīheo kīa betha na thahabu nīkīo ndagūtūmīra. Rīu tharia kīrīko kīanyu na Baasha mūthamaki wa Isiraeli nīguo atigane na nī.”

²⁰ Beni-Hadadi agīitīkīra ūhoru wa Mūthamaki Asa, agītūma anene a ikundi cia thigari ciake makahūire matūūra ma Isiraeli. Nake agītooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hīndī īrīa Baasha aiguire ūhoru ūcio, agītiga gwaka Rama, agīthīī gūikara Tiriza. ²² Ningī Mūthamaki Asa akīruta watho kūu Juda guothe, gūtīrī mūdū watigīrīrwo, nao magīkuua mahiga na mbaū iria Baasha aahūthagīra Rama.

Indo icio n̄cio Mũthamaki Asa aakire nacio Geba kũu Benjamini, o na agĩaka kũu Mizipa.

²³ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na ũrĩa wothe eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoshafatu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Nadabu Mũthamaki wa Isiraeli

²⁵ Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ²⁶ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmirĩra mĩthiire ya ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

²⁷ Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba ya Isakaru nĩacirĩire kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩrĩa Nadabu na Isiraeli othe marĩrigiicĩirie.

²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

²⁹ Aambĩrĩria gũthamaka-rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe. Ndaatigĩirie Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, no aamaniinire othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni, ³⁰ nĩ ũndũ wa mehia marĩa

Jeroboamu ekite na agītūma Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yothe ya wathani wao.

Baasha Mũthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩna. ³⁴ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiire ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩrwo atĩrĩ, ² “Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthiire ya Jeroboamu, na ũgītũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku ĩtuĩke ta ĩrĩa ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati. ⁴ Ngui nĩkarĩa andũ a Baasha arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ.”

5 Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũrĩa eekire o na marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

6 Baasha akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

7 O na ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabii Jehu, mũrũ wa Hanani, gĩkonĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ wa waganu wake wothe ũrĩa eekĩte maitho-inĩ ma Jehova, akamũrakaria nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa eekĩte, na nĩ ũndũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na ningĩ tondũ wa kũmĩniina.

Ela Mũthamaki wa Isiraeli

8 Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mũrũ wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka arĩ Tiriza mĩaka ĩrĩ.

9 Nake Zimuri, ũmwe wa anene ake, ũrĩa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciirĩra ũrĩa ekũmũũkĩrĩra. Hĩndĩ ĩyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua njoohi mũciĩ kwa Ariza ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba ya ũthamaki kũu Tiriza. 10 Zimuri agĩtoonya kuo, akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

11 Aambĩrĩria gũthamaka o ro ũguo, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene-rĩ, akĩũraga andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mũndũ mũrũme o na ũmwe, arĩ mũndũ wao kana mũrata. 12 Nĩ ũndũ ũcio Zimuri akĩniina

nyũmba yothe ya Baasha, kũringana na ki-ugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. ¹³ Nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekĩte na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ ũndũ wa mĩhianano yao ya kũhooywo ĩtaarĩ kiene.

¹⁴ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu Tiriza mĩthenya mũgwanja. Mbũtũ cia ita ciakĩte kambĩ hakuhĩ na Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti. ¹⁶ Nao andũ a Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makũigua atĩ Zimuri nĩaciirĩre mũthamaki na akamũũraga. Mũthenya o ro ũcio, marĩ o kũu kambĩ makĩanĩrĩra atĩ Omuri ũrĩa warĩ mũnene wa ita nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Omuri na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩehera Gibethoni na makĩrigiicĩria itũũra inene rĩa Tiriza marĩtahe. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa Zimuri onire atĩ itũũra inene nĩrĩanyiitwo-rĩ, agĩtoonya gũikaro-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, ¹⁹ nĩ ũndũ wa mehia marĩa eekĩte, ageeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na gũthiĩ na mĩthiĩre ya Jeroboamu o na mehia marĩa eekĩte agatũma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zimuri, o na maũndũ ma ũremi

marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mũthamaki wa Isiraeli

²¹ Hĩndĩ ãyo andũ a Isiraeli magĩatũkana ikundi igĩrĩ, nuthu ãmwe makĩrũmĩrĩra Tibini mũrũ wa Ginathu atuĩke mũthamaki, nayo nuthu ãyo ãngĩ makĩrũmĩrĩra Omuri. ²² No rĩrĩ, arũmĩrĩri a Omuri magĩtooria arũmĩrĩri a Tibini mũrũ wa Ginathu; Nĩ ũndũ ũcio Tibini agĩkua, nake Omuri agĩtuĩka mũthamaki.

²³ Mwaka wa mĩrongo ãtatũ na ũmwe wa Asa mũthamaki wa Juda, nĩguo Omuri aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na ãrĩ, ãtandatũ yayo aathamakire arĩ Tiriza. ²⁴ Nake akĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ Shemeru na taranda igĩrĩ* cia betha, na agĩaka itũũra inene hau karĩma igũrũ, akĩrĩta Samaria, arĩtanĩtie na Shemeru ũrĩa wakoretwo arĩ mwene karĩma kau.

²⁵ No rĩrĩ, Omuri nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩhia makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere yake. ²⁶ Nĩathiire na mĩthĩire yothe ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na mehia-inĩ make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie; nĩ ũndũ ũcio makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nĩ ũndũ wa ngai ciao cia mĩhianano yao ya kũhooywo ãtarĩ kĩene.

²⁷ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Omuri, ũrĩa eekire na marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akĩhurũka hamwe na maithe make,

* **16:24** nĩ ta kilo 68

agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Ahabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahabu Gĩtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mĩrongo itatũ na ĩnana wa Asa, mũthamaki wa Juda, Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ³⁰ Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ o wothe wa arĩa maarĩ mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwĩka mehia ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati arĩ kaũndũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria gũtungata na kũhooya Baali. ³² Nĩathondekeire Baali kĩgongona thĩini wa hekarũ ya Baali ĩrĩa aakire kũu Samaria. ³³ Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩtugĩ kĩa Ashera, na agĩka maũndũ maingĩ mooru gũkĩra ũrĩa athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekite ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-inĩ rĩa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nĩacookereirie itũũra rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingi wakuo na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake Segubu ũrĩa warĩ mũnini, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

17

Elija Kūheo Irio nĩ Mahuru

¹ Na rĩrĩ, Elija ũrĩa Mūtishibi kuuma Tishibi, thĩinĩ wa Gileadi, akĩĩra Ahabu atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũrĩa niĩ ndungatagĩra-rĩ, mĩaka ĩrĩa ĩgũũka gũtigũcooka kũgĩa ime kana mbura, tiga na ũndũ wa kiugo gĩakwa.”

² Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩrwo atĩrĩ, ³ “Ūkĩra uume gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-inĩ wa Kerithu mwena wa irathĩro wa Jorodani. ⁴ Ūrĩnyuuaga maaĩ karũũ-inĩ kau, na nĩnjathĩte mahuru makũrehagĩre irio kuo.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrire. Agĩthĩ mũkuru-inĩ wa Kerithu, mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩkara kuo. ⁶ Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciinĩ, na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake akanyuuaga maaĩ ma karũũ kau.

Mũtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ũcio, karũũ kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũri ũcio. ⁸ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ, akĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Thĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathĩte mũtumia wa ndigwa wa kũu akũheage irio.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ Zarefathu. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora mũtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta, akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndehera tũũ tũnini

na gĩkombe nĩgeetha nyue?” ¹¹ Mũtumia ũcio agĩtua gũthiĩ kũmũgũĩrĩra maaĩ-rĩ, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha ndehera kĩenyũ kĩa mũgate ndĩe.”

¹² Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Titherũ o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndirĩ na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue.”

¹³ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ũndugĩre kamũgate kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ũndehere ũcooke wĩthondekere wee na mwana waku. ¹⁴ Tondũ ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩgathira mũtu namo maguta matirĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’”

¹⁵ Nake agĩthiĩ agĩka o ũguo Elija aamwĩrire. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mũtumia ũcio na nyũmba yake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndigithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

¹⁷ Thuutha ũcio mũriũ wa mũtumia ũcio mwene mũciĩ akĩrwara. Nake akĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhihia. ¹⁸ Mũtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na niĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirikania mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?”

19 Nake Elija akīmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mūrũguo,” akīmũruta moko-inĩ make, akīmũtwara kanyũmba ka igũrũ* karĩa aikaraga, akīmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. 20 Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ warehere mūtumia ũyũ wa ndigwa mūtino, ũyũ njikarĩte ndĩ mūgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũriũ wake akue?” 21 Nake agĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩ gaka ũgacookerere!”

22 Jehova akĩigua gũkaya kwa Elija, naguo muoyo wa kahĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. 23 Elija akĩoya mwana ũcio akīmũikũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akīmũtoonyia nyũmba. Akīmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mūrũguo arĩ muoyo!”

24 Nake mūtumia ũcio akĩira Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma.”

18

Elija na Obadia

1 Thuutha wa ihinda iraaaya, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩrwo atĩrĩ, “Ūkĩra ũthĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura

* 17:19 Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

būrūri-inĩ ũyũ.” ² Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthiĩ kwĩonania kūrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng’aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, ³ nake Ahabu nĩatũmanĩire Obadia ũrĩa warĩ mūrũgamĩriri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtĩkia weheanĩte mũno kūrĩ Jehova. ⁴ Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) ⁵ Ahabu akĩira Obadia atĩrĩ, “Thiūrũrũka būrūri wothe ũthiĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana būrūri ũcio o eerĩ o mũndũ kūrĩa egũtuĩkanĩria, Ahabu agĩthiĩ mwena ũmwe na Obadia agĩthiĩ mwena ũrĩa ũngĩ.

⁷ Rĩrĩa Obadia aathiiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?”

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ niĩ, thiĩ ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ”

⁹ Obadia akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ njĩkĩte ũũru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane niĩ ndungata yaku moko-inĩ ma Ahabu njũragwo? ¹⁰ Ti-itheru o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rūrĩrĩ kana ũthamaki mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rūrĩrĩ kana ũthamaki o wothe woiga ndũrĩ kuo, nake akehĩtithia andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete.

¹¹ Na rĩu ũranjĩira thiĩ kūrĩ mwathi wakwa

ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ¹² Niĩ ndiũũ kũrĩa Roho wa Jehova angĩgũtwara twatigana nawe. Ingĩthiĩ njũire Ahabu ũguo na acooke akwage-rĩ, nĩekũnjũraga. No niĩ ndungata yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. ¹³ Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũrĩa ndeekire rĩrĩa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũrĩa ndaahithire anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na maaĩ? ¹⁴ Na rĩu ũranjĩra thiĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ Nĩekũnjũraga!”

¹⁵ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, ti-itherũ nĩngwĩonithania niĩ mwene kũrĩ Ahabu ũmũthĩ.”

Elija Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Obadia agĩthiĩ gũtũnga Ahabu akĩmwĩra ũhoru ũcio, nake Ahabu agĩthiĩ gũtũnga Elija. ¹⁷ Rĩrĩa Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe, wee mũnyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸ Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ndinyariirite Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mwĩkĩte ũguo. Nĩmwatiganĩrie maathani ma Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. ¹⁹ Rĩu tũmana andũ moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana, arĩa marĩĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli.”

20 Nĩ ùndũ ùcio Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩcookanĩrĩria anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. 21 Elija agĩthiĩ mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ, mũkĩmũrũmĩrĩre we.”

No andũ acio matiamũcookeirie ùndũ o na ùmwe.

22 Hĩndĩ ÿyo Elija akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ nyiki no niĩ ndigitwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano. 23 Tũreherei ndegwa igĩrĩ. Reke methurĩre ndegwa ĩmwe, na mamĩtinangie icunjĩ, macooke mamũigĩrĩre ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na niĩ haarĩrie ndegwa ÿyo ĩngĩ, na ndĩmũigĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki. 24 Ningĩ mũcooke mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na niĩ ngaĩre rĩitwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia mahooya na ùndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ùcio nĩwe Ngai.”

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ūguo woiga nĩ wega.”

25 Elija akĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na mũtigaakie mwaki.”

26 Tondũ ùcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo makĩmĩhaarĩria.

Magĩkaĩra rĩitwa rĩa Baali kuuma rũciinĩ nginya mĩaraho, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũigue!” No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mũndũ wa

kūmacookeria. Nao makīrūgarūga, makīinaga, na magīthiūrūrūkaga kīgongona kīu maathondekete.

²⁷ Mīaraho yakinya-rī, Elija akīambīrīria kūmanyūrūria, akīmeera atīrī, “Anīrīrai mūno! Ti-itherū we akīrī ngai! No gūkorwo e na maūndū areciiria, kana e na mīhang’o, kana agathiī rūgendo. No gūkorwo nīakomete na no nginya okīrio.” ²⁸ Tondū ūcio makīanīrīra mūno, na magīitemanga na hiū cia njora na matimū, nginya thakame ikīambīrīria kūnyūrūrūka, tondū ūcio nīguo warī mūtugo wao. ²⁹ Na rīrī, mīaraho yahītūka-rī, magīthiī o na mbere na ūrathi wao wa matūhūhū nginya ihinda rīa igongona rīa hwaī-inī. No gūtiarī na macookio, na gūtiarī o na ūmwe wa kūmacookeria, na gūtiarī o na ūmwe wa kūmarūmbūiya.

³⁰ Ningī Elija akīira andū othe atīrī, “Okokaai hakuhi na nī” Nao andū acio magīthiī hakuhi nake. Elija agīcookereria kīgongona kīa Jehova tondū nīgīathūkangītio. ³¹ Elija akīoya mahiga ikūmi na meerī kūringana na mīhīrīga ya njiarwa cia Jakubu, ūrīa wakinyīirwo nī kiugo kīa Jehova akīirwo atīrī, “Ūrīttagwo Isiraēli.” ³² Nake agīaka kīgongona na mahiga macio rītwa-inī rīa Jehova, na akīenja mūtaro mwarīi ūngīiganīra ibaba igīrī* cia mbegū, ūkīrigiicīria kīgongona kīu. ³³ Akīara ngū, agītīnangia ndegwa iyo icunjī, na akīmīigīrīra ngū igūrū. Ningī akīmeera atīrī, “Iyūriai mītūngi īna

* 18:32 nī ta kilo 15

mīnene maaĩ, mūmaitĩrĩrie igūrũ rĩa iruta na igūrũ rĩa ngũ.”

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩkai ũguo rĩngĩ,” nao magĩka o ro ũguo.

Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Ĩkai ũguo riita rĩa gatatũ,” nao magĩka ũguo riita rĩa gatatũ.

³⁵ Namo maaĩ macio magĩtherera gũthiūrũrũka kīgongona, o na makĩyũra mũtarō.

³⁶ Ihinda rĩa kūruta igongona-rĩ, mūnabii Elija agĩokooka hau mbere na akĩhooya atĩrĩ: “Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, reke kũmenyeke ũmũthĩ atĩ Wee nĩwe Ngai thĩnĩ wa Isiraeli, na ningĩ atĩ niĩ ndĩ ndungata yaku na njĩkĩte maũndũ maya mothe o ta ũrĩa ũnjathĩte. ³⁷ Njigua, Wee Jehova, njigua, nĩgeetha andũ aya mamenye atĩ Wee Jehova nĩwe Ngai, na atĩ nĩũkũgarũra ngoro ciao igũcookerere.”

³⁸ Naguo mwaki wa Jehova ũgĩikũrũka ũgĩcina igongona, na ngũ icio, na mahiga, o na tĩĩri, ningĩ ũkĩng’aria maaĩ marĩa maarĩ mũtarō.

³⁹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe moonire ũndũ ũcio, makĩgũa, magĩturumithia mothiũ thĩ, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩwe Ngai! Jehova nĩwe Ngai!”

⁴⁰ Nake Elija agĩatha andũ acio akĩmeera atĩrĩ, “Nyiitai anabii acio a Baali. Mũtikareke o na ũmwe wao oore!” Nao makĩmanyiita, nake Elija akiuga maikũrũkio gĩtuamba-inĩ gĩa Kishoni mooragĩrwo kuo.

⁴¹ Nake Elija akĩira Ahabu atĩrĩ, “Thiĩ ũrĩe na ũnyue tondũ kũrĩ na mũhũyũko wa mbura

nene.” ⁴² Nĩ ùndũ ùcio Ahabu agĩthiĩ, akĩrĩa na akĩnyua, nowe Elija akĩambata Kĩrĩma igũrũ gĩa Karimeli, akĩinamĩrĩra nginya thĩ, agĩtoonya mĩtwe gatagatĩ ka maru make.

⁴³ Nake akĩira ndungata yake atĩrĩ, “Thiĩ ùcũthĩrĩrie iria-inĩ,” nayo ikĩambata igĩcũthĩrĩria.

Ĩkiuga atĩrĩ, “Hatirĩ kĩndũ.”

Nake Elija akĩmĩira ĩcooke ho rĩngĩ na rĩngĩ maita mũgwanja.

⁴⁴ Riita rĩa mũgwanja ndungata ĩyo ikĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko kwa mũndũ karoimĩra kuuma iria-inĩ.”

Nĩ ùndũ ùcio Elija akĩmĩira atĩrĩ, “Thiĩ ùkeere Ahabu atĩrĩ, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ùikũrũke ùtanahingĩrĩrio nĩ mbura.’”

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo igũrũ rĩgĩthimba nĩ ùndũ wa matu, na rũhuho rũkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu akĩhaica ngaari yake agĩthiĩ Jezireeli. ⁴⁶ Naguo hinya wa Jehova ùgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩhotora akĩrũmia nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

19

Elija Kũũrĩra Horebu

¹ Na rĩrĩ, Ahabu akĩira Jezebeli ùrĩa wothe Elija eekĩte, o na ùrĩa ooragithĩtie anabii othe a Baali na rũhiũ rwa njora. ² Nĩ ùndũ ùcio Jezebeli agĩtũmĩra Elija mũndũ akamwĩre atĩrĩ, “Ngai ciakwa iroothũũra o na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ rũciũ, ndigatũma

muoyo waku ũhaane ta wa ũmwe wa anabii acio ũrooragire.”

³ Elija agĩtigĩra akĩũra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya ũmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mũtĩ-inĩ wa mwethia, agĩkara thĩ kĩruru-inĩ kĩaguo, akĩhooya akue. Akiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathĩina ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; niĩ ndirĩ mweka gũkĩra maithe makwa ma tene.” ⁵ Agĩkoma toro hau rungu rwa mũtĩ ũcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũrĩe.” ⁶ Akĩhũgũra, na hau mũtwe-inĩ wake haarĩ na mũgate wahĩhĩtio na makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma rĩngĩ.

⁷ Mũraika ũcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũrĩe nĩgũkorwo rũgendo rũrĩa rũrĩ mbere yaku nĩ rũraihu mũno.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrĩa na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ũndũ wa irio icio, agĩthiĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ⁹ Kũu agĩthiĩ agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho.

Jehova Kuumĩrĩra Elija

Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁰ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete

kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rũhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na niĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹¹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Uma ũthiĩ ũrũgame kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akiriĩ kũhĩtũkĩra ho.”

Hĩndĩ ĩyo rũhuho rũnene rwa hinya rũgĩatũranga irĩma na rũgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaarĩ rũhuho-inĩ rũu. Thuutha wa rũhuho gũkĩgĩa gĩthingithia, no Jehova ndaarĩ gĩthingithia-inĩ kũu. ¹² Thuutha wa gĩthingithia gũgĩũka mwaki, no Jehova ndaarĩ mwaki-inĩ ũcio, na thuutha wa mwaki ũcio gũgĩũka mũgambo mũceke, mũhooreru.

¹³ Rĩrĩa Elija aiguire mũgambo ũcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra ũthiũ,* na akiuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmũũria atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rũhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na niĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹⁵ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũcookere o njĩra irĩa wokĩire, ũthiĩ nginya Werũ wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ũitĩrĩrie Hazaeli maguta atuĩke mũthamaki wa Suriata.

* **19:13** Elija aahumbĩrĩre ũthiũ wake nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩonire Ngai na atũũre muoyo.

16 Ūcooke ūitĩrĩrie Jehu mŭrũ wa Nimushi maguta atuĩke mŭthamaki wa Isiraeli, na ūitĩrĩrie Elisha mŭrũ wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nĩguo atuĩke mŭnabii ithenya rĩaku. 17 Jehu nĩakooraga ūrĩa wothe ūkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nĩakooraga ūrĩa wothe ūkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Jehu. 18 Na rĩrĩ, nĩndĩtigĩirie ngiri mŭgwanja thĩinĩ wa Isiraeli, othe arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu, na matarĩ maamĩmumunya.”

Elisha Gũtuĩka Mŭrutwo wa Elija

19 Nĩ ūndũ ūcio Elija akiuma kũu, agĩthiĩ agĩkora Elisha mŭrũ wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikũmi na igĩrĩ ciohanĩtio na macooki igĩrĩ igĩrĩ, nowe aatwarithagia icooki rĩa ikũmi na meerĩ. Elija agĩthiĩ harĩ we na akĩmũikĩria nguo yake ya igĩrũ. 20 Nake Elisha agĩtiganĩria ndegwa ciake akĩrũmĩrĩra Elija. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtũkĩria ngoigĩre baba na maitũ ūhoro, njooke njũke tũthiĩ nawe.”

Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Cooka, kaĩ arĩ atĩa ndagwĩka?”

21 Nĩ ūndũ ūcio Elisha akĩmũtiga, agĩcooka. Akĩoya ndegwa icio ciake cia macooki, agĩcithĩnja. Agĩakia mwaki na mĩraũ, akĩruga nyama, agĩcihe andũ makĩrĩa. Thuutha ūcio akiumagara, akĩrũmĩrĩra Elija, agĩtuĩka mũteithia wake.

20

Beni-Hadadi Gũtharĩkĩra Samaria

¹ Na rĩrĩ, Beni-Hadadi mũthamaki wa Suri-ata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita, agĩtwarana hamwe na athamaki mũrongo ĩtatũ na eerĩ, marĩ na mbarathi na ngaari cia ita, akĩambata akĩrigiicĩria itũũra rĩa Samaria na akĩrĩtharĩkĩra. ² Agĩtũma andũ mathĩ itũũra rĩu inene kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, makamwĩre atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ³ ‘Betha na thahabu ciaku nĩ ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arĩa ega mũno, nĩ akwa.’ ”

⁴ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ũguo uugĩte, wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩ mwene ndĩ waku, na kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku.”

⁵ Nao andũ acio maatũmĩtwo magĩcooka rĩngĩ makiuga atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ‘Ndaatũmanire ngĩenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihinda ta rĩrĩ rũciũ nĩngatũma anene akwa moke moiruurie nyũmba ya ũthamaki na nyũmba cia anene aku. Nĩmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuue.’ ”

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩta athuuri othe a bũrũri ũcio, akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtirona atĩ mũndũ ũyũ nĩ haaro aracaria! Rĩrĩa aatũmanire agĩtia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rĩ, nĩ ndiamũgiririe.”

⁸ Athuuri na andũ othe makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kũmũthikĩrĩria, na ndũgetĩkĩre maũndũ macio mothe arenda.”

⁹ Nake agĩcookeria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Beni-Hadadi, akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mũthamaki, mwathi wakwa atĩrĩ, ndungata yaku nĩngwĩka maũndũ marĩa woririe rĩa mbere, no ũndũ

ũyũ ũrenda rĩu ndingĩwũtĩkĩra.” Magĩthii magĩcookeria Beni-Hadadi ũhoru ũcio.

¹⁰ Ningĩ Beni-Hadadi agĩtũma ũhoru rĩngĩ kũrĩ Ahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai iroothũũra na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, kũngĩtigara rũkũngũ Samaria rũiganu rwa kũhe andũ akwa o mũndũ ngundi ĩmwe.”

¹¹ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Mwĩrei ũũ: ‘Mũndũ ũrĩa ũreyooha indo cia mbaara ndaagĩrĩrwo nĩ gwĩtĩia ta mũndũ ũrĩa ũraciruta.’”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi aigũire ũhoru ũcio rĩrĩa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inĩ ciao, agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩriei gũtharĩkĩra Samaria.” Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene.

Ahabu Gũtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihinda rĩu mũnabii agĩũka kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũrona ita rĩrĩ inene ũũ? Nĩngũrĩneana moko-inĩ maku ũmũthĩ, nĩgeetha ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

¹⁴ Nake Ahabu akĩũria atĩrĩ, “No nũũ ũgwĩka ũguo?”

Nake mũnabii ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Anene ethĩ arĩa matongoragia mbũtũ cia bũrũri nĩ megwĩka ũguo.”

Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Na nũũ ũkaambĩrĩria mbaara?”

Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe ũkaamĩambĩrĩria.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩta anene arĩa ethĩ 232 arĩa maatongoragia mbũtũ cia bũrũri.

Ningĩ agĩcookanĩrĩria andũ acio angĩ a andũ a Isiraeli othe maarĩ 7,000. ¹⁶ Nao makiumagara mĩaraho hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi na athamaki acio mĩrongo ĩtatũ na eerĩ arĩa maarĩ rũmwe nake, maanyuuaga njoohi marĩ hema-inĩ ciao. ¹⁷ Anene acio ethĩ maatongoragia mbũtũ cia bũrũri nĩo maathiire mbere.

Hĩndĩ ĩyo Beni-Hadadi nĩatũmĩte andũ a gũthigaana, nao makĩmũrehere ũhoru atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ na andũ marooka moimĩte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo mokĩte na thayũ-rĩ, manyiitei marĩ muoyo; angĩkorwo nĩ mbaara ya marehe-rĩ, manyiitei marĩ muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethĩ atongoria a mbũtũ cia bũrũri makiumagara kuuma itũũra-inĩ marũmĩrĩrwo nĩ mbũtũ ya ita, ²⁰ na o mũndũ akĩũraga thũ yake. Nĩ ũndũ ũcio Asuriata makĩũra maingatithĩtio nĩ andũ a Isiraeli. No Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata akĩũra ahaicĩte mbarathi me na andũ amwe ake arĩa ahaici a mbarathi. ²¹ Mũthamaki wa Isiraeli akĩmatindĩka na agĩtooria mbarathi na ngaari cia ita, akĩũraga Asuriata aingĩ mũno.

²² Thuutha ũcio mũnabii agĩkora mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhaarĩrie wega, na wone ũrĩa kwagĩrĩire nĩ gwĩkwo, tondũ kĩmera kĩrĩa gĩgũũka mũthamaki wa Suriata nĩagagũtharĩkĩra rĩngĩ.”

²³ Ihinda-inĩ rĩu anene a mũthamaki wa Suriata makĩmũtaara atĩrĩ, “Ngai cia andũ a Isiraeli nĩ ngai cia irĩma-inĩ. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire matũkĩrie hinya. No tũngĩhũũrana nao werũ-inĩ, ti-itherũ nĩtũkamakĩria hinya. ²⁴ ĩka atĩrĩ: Eheria athamaki othe kuuma mbũtũ-inĩ ciao,

na ūmakũũranie na anene angĩ. ²⁵ No nginya warahũre ita ta rĩrĩa wateire, mbarathi o harĩ mbarathi, na ngaari ya ita harĩ o ngaari ya ita, nĩgeetha tũhote kũrũa na Isiraeli werũ-inĩ. Ti-itherũ hĩndĩ ĩyo nĩ tũgaakorwo tũrĩ na hinya kũmakĩra.” Mũthamaki agĩtĩkania nao na agĩka o ũguo.

²⁶ Kĩmera kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩakinya-rĩ, Beni-Hadadi agĩcookanĩrĩria Asuriata, magĩthĩ Afeki makarũe na andũ a Isiraeli. ²⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli o nao maacookanĩrĩrio na makĩneo indo ciothe, makiumagara magatũngane nao. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao ing’ethanĩire nao matariĩ ta tũrũuru twĩrĩ twa mbũri. Hĩndĩ ĩyo Asuriata maiyũrĩte bũrũri ũcio wothe.

²⁸ Mũndũ wa Ngai agĩũka, akĩira mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Tondũ Asuriata mareciiria Jehova nĩ ngai wa irĩma-inĩ na ti ngai wa ituamba-inĩ-rĩ, nĩngũneana mbũtũ ĩno nene ũũ moko-inĩ maku, nawe ũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.’ ”

²⁹ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja maikarire mambĩte hema ciao mang’ethanĩire, na mũthenya wa mũgwanja makĩambĩrĩria mbaara. Andũ a Isiraeli makĩũraga thigari 100,000 cia magũrũ cia Asuriata, mũthenya ũmwe. ³⁰ Acio angĩ makĩũrĩra itũũra inene rĩa Afeki, kũrĩa rũthingo rwagwĩrĩire andũ ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akĩũrĩra itũũra inene akĩhitha kanyũmba ga thĩnĩ.

³¹ Anene ake makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩtũiguĩte atĩ athamaki a nyũmba ya Isiraeli nĩ marĩ tha. Twĩtĩkĩrie tũthĩ kũrĩ mũthamaki

wa Isiraeli twĩhotorete nguo cia makũnia njohero na twĩrigiicĩirie mĩhĩndo mĩtwe iitũ. No gũkorwo nĩagetikĩra kũhonokia muoyo waku.”

³² Makĩhotora nguo cia makũnia njohero, na makĩrigiicĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthiĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha reke ndũũre muoyo.’ ”

Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Arĩ o muoyo? Ũcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba.”

³³ Andũ acio makĩigua ũguo meerwo taarĩ kĩmenyithia kĩega, makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Thiĩi mũmũrehe.” Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrire, Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akĩra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, “Nĩngũgũcookeria matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke kũndũ kwa wonjoria thĩinĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba eekĩte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano witũ nawe, nĩngũrekereria ũthiĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano, akĩmwĩtikĩria athiĩ.

Mũnabii Gũtuĩra Ahabu Ciira

³⁵ Na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova, mũndũ ũmwe wa ariũ a anabii nĩerire mũndũ wa thiritũ yake atĩrĩ, “Ngũtha na mũtĩ waku wa mbaara,” no mũndũ ũcio akĩrega.

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũnabii akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ ndũnathĩkĩra Jehova-rĩ, wathiĩ wandiga o ũguo nĩũkũũragwo nĩ mũrũũthi.” Na thuutha wa mũndũ ũcio gũthiĩ-rĩ, agĩkorwo nĩ mũrũũthi, ũkĩmũũraga.

³⁷ Ningĩ mũnabii akĩona mũndũ ũngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha ngũtha,” nake mũndũ ũcio akĩmũgũtha na akĩmũtĩhia.

³⁸ Mũnabii agĩthiĩ, akĩrũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrĩte maitho na gĩtambaya kĩa mũtwe nĩguo ndakamenyeke.

³⁹ Na rĩrĩa mũthamaki aahĩtũkaga-rĩ, mũnabii ũcio akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Niĩ ndungata yaku ndĩrathiĩte harĩa mbaara ĩneneheire, nake mũndũ ũmwe arooka kũrĩ niĩ arĩ na mũndũ mũtahe, aranjũira atĩrĩ, ‘Rangĩra mũndũ ũyũ, na angĩũra, wee nĩwe ũkooragwo handũ hake, kana ũrĩhe taranda ĩmwe* ya betha.’” ⁴⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata yaku yagĩire na mĩhang’o ya haha na harĩa mũndũ ũcio akĩũra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩrĩo ituĩro rĩaku, o ta ũguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũnabii akĩeheria gĩtambaya maitho-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũmenya atĩ nĩ ũmwe wa anabii.

⁴² Akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũrekereirie mũndũ ũrĩa niĩ ndĩratuĩte atĩ no nginya akue. Nĩ ũndũ ũcio wee nĩwe ũgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’” ⁴³ Mũthamaki wa Isiraeli agĩthiĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru.

* **20:39** nĩ ta kilo 34

21

Mũgũnda wa Mĩthabibũ wa Nabothu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio gũkĩgĩa na ũndũ wakoniĩ mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. Mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ warĩ kũu Jezireeli, hakuhĩ na nyũmba ya ũthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.*

² Nake Ahabu akĩra Nabothu atĩrĩ, “He mũgũnda waku wa mĩthabibũ haandage mboga, tondũ ũrĩ hakuhĩ na nyũmba yakwa ya ũthamaki. Nĩngũgũkũũranĩria na mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ mwega gũkĩra ũyũ, kana ũngĩona arĩ wega, no ngũhe mbeeca ciiganĩte thogora waguo.”

³ No Nabothu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arogiria ngũhe igai rĩa maithe makwa.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu akĩinũka athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru, tondũ Nabothu ũrĩa Mũjezireeli nĩamwĩrire atĩrĩ, “Ndingĩkũhe igai rĩa maithe makwa.” Agĩkoma ũrĩrĩ wake ang’athĩtie na akĩrega kũrĩa irio.

⁵ Nake Jezebeli mũtumia wake akĩingĩra akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? Ũrarega kũrĩa irio nĩkĩ?”

⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ njĩrĩre Nabothu ũrĩa Mũjezireeli atĩrĩ, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mĩthabibũ, kana ũngĩona kwagĩrĩire, ngũhe mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ handũ haguo.’ No anjĩra atĩrĩ, ‘Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.’ ”

* **21:1** Samaria nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa ũthamaki wa Gathigathini.

7 Jezebeli mūtumia wake akīmwiŕa atĩrĩ, “Ūguo nĩguo ūgwĩka arĩ we mũthamaki wa Isiraeli? Ūkĩra ūrĩe! Kena. Nĩ niĩ ngũkũhe mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ūcio Mũjezireeli.”

8 Nĩ ūndũ ūcio akĩandĩka marũa na rĩtwa rĩa Ahabu, na akĩmahũũra mũhũũri wake, akĩmatũma kũrĩ athuuri na anene arĩa maatũũranagia na Nabothu itũũra-inĩ rĩaake inene. ⁹ Marũa-inĩ macio aandĩkite ūũ:

“Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na mũikarĩrie Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ. ¹⁰ No mũige imaramari igĩrĩ imũng’etheire, mũciĩre irute ūira wa afĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki. Mũcooke mũmuumie nja ya itũũra mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue.”

¹¹ Nĩ ūndũ ūcio athuuri na anene arĩa maatũũraga itũũra-inĩ inene rĩa Nabothu magĩka o ta ūrĩa Jezebeli aathanĩte marũa-inĩ macio aamaandĩkiire. ¹² Makĩanĩrĩra mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na magĩkarĩria Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ-inĩ ka andũ. ¹³ Ningĩ imaramari igĩrĩ igĩkara imũng’etheire, na ikĩruta thitango ya gũũkĩrĩra Nabothu mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, “Nabothu nĩarumĩte Ngai, na akaruma mũthamaki.” Nĩ ūndũ ūcio makĩmuumia nja ya itũũra inene, makĩmũhũra na mahiga nyuguto nginya agĩkua. ¹⁴ Magĩcooka magĩtwara ūhoru kũrĩ Jezebeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nabothu nĩmũhũre na mahiga nyuguto

na nĩ mũkuũ.”

¹⁵ Jezebeli aarĩkia kũigua atĩ Nabothu nĩahũrĩtwo na mahiga nyuguto agakua-rĩ, akĩra Ahabu atĩrĩ “Ũkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli ũcio araregete gũkwenderia. Ndarĩ muoyo, nĩakuĩte.” ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aiguire atĩ Nabothu nĩakuĩte, agĩũkĩra, agĩikũrũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

¹⁷ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi akĩrwo atĩrĩ, ¹⁸ “Ikũrũka ũgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũrĩa athĩite kwĩgwatĩra mũgũnda ũcio ũtuĩke wake. ¹⁹ Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Githĩ ndũũragĩte mũndũ na ũkaamũtunya indo ciake?’ Ningĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Handũ harĩa ngui iracũnĩire thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, ĩĩ, yaku wee mwene!’ ”

²⁰ Nake Ahabu akĩra Elija atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangora!”

Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova. ²¹ ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko. Nĩngũniina njiaro ciaku, na niinĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ũrĩa ũtarĩ ngombo. ²² Nĩngatũma nyũmba yaku ĩhaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ũgatũma Isiraeli mehie.’

²³ “Naguo ũhoro ũkonii Jezebeli, Jehova eku-uga ũũ: ‘Nguĩ nĩgatambuurangĩra Jezebeli rūthingo-inĩ rwa Jezireeli.’

²⁴ “Andũ a Ahabu arĩa magaaakuĩra itũũra-inĩ, makaarĩo nĩ nguĩ. Nao arĩa magaaakuĩra mĩgũnda-inĩ makaarĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ.”

²⁵ (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werufĩre gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩrio nĩ mūtumia wake Jezebeli. ²⁶ Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ũrĩa Aamori meekaga, arĩa Jehova aingatire akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aiguire ciugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩĩhumba nguo ya ikũnia na akĩĩhinga kũrĩa irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathiaga enyihĩtie.

²⁸ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: ²⁹ “Nĩwonete ũrĩa Ahabu enyihĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyihĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ make, no nĩngaũrehere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũriũ.”

22

Ūrathi wa Mikaya wa Gũũkĩrĩra Ahabu

¹ Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. ² No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthiĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. ³ Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtiũũ

atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ, na gũtirĩ ũndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ mũthamaki wa Suriata?”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩũgũthiĩ na niĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Niĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” ⁵ No Jehoshafatu agĩcooka akĩira mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ, “Thiĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathiĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thiĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁷ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

⁸ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

10 Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaikarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. 11 Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

12 Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

13 Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtĩkanie na kĩa, na warie ũndũ mwega.”

14 Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova ekũnjĩra.”

15 Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩ?”

Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

16 Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩtithagia ndũkae kũnjĩra ũhoru ũngĩ, tiga ũhoru wa ma thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova?”

17 Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩre

irĩma-inĩ ta ng'ondũ itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, 'Andũ aya matirĩ na mwathi. O mündũ niarekwo ainũke gwake na thayũ.' "

18 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩira Jehoshafatu atĩrĩ, "Githĩ ndikwĩire atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathira ũhoru mwega, tiga o ũria mũuru?"

19 Mikaya agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, "Nĩ ũndũ ũcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩake kĩa ũnene arĩ na mbütũ yothe ya igũrũ irũgamĩte imũthiürũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. 20 Nake Jehova akĩũria atĩrĩ, 'Nũũ ũkũheenereria Ahabu nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athiĩ agakuĩre kuo?'

"Ũmwe akiuga ũũ, na ũria ũngĩ ũũ. 21 Marigĩrĩrio-inĩ roho ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, 'Nĩ niĩ ngũmũheenereria.'

22 "Jehova akĩũria atĩrĩ, 'Ũkũmũheenereria atĩa?'

"Naguo ũkiuga atĩrĩ, 'Nĩgũthiĩ ngũthiĩ nduĩke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.'

"Jehova akiuga atĩrĩ, 'Wee nĩũkũhota kũmũheenereria. Thiĩ ũgeeke ũguo.'

23 "Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku othe. Jehova nĩagwathĩrĩirie mwanangĩko."

24 Hĩndĩ iyo Zedekia mũrũ wa Kenaana agĩkuhĩrĩria na akĩgũtha Mikaya rũhĩ rwa ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, "Kaĩ roho wa Jehova aragereire kũ rĩria aroimire kũrĩ niĩ, nĩguo aarie nawe?"

25 Mikaya agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathiĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩinĩ.”

26 Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, 27 na muge atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaho kĩndũ gĩa kũrĩa tiga mũgate na maaĩ, nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’ ”

28 Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ũngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na nĩ.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoro wakwa, inyũ andũ aya inyuothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

29 Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. 30 Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndũgarũrite ndikamenyeke, no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akũgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

31 Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake mĩrongo ĩtatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ, “Mũtikarũe na mũndũ o na ũmwe, mũnene kana mũnini, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” 32 Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no rĩrĩa Jehoshafatu aakaire-rĩ, 33 anene acio a

ngaari cia ita makĩona atĩ ũcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũingatithia.

³⁴ No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agũkia mũguĩ o ro ũguo, nague ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩira mũtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.”

³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthiĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agũkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kĩronda gĩake hau aagurarĩtio, igĩitika ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ũcio agĩkua. ³⁶ Riũa rĩgĩthũa, gũkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kioigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ũthamaki irĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

41 Jehoshafatu mūrū wa Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. 42 Jehoshafatu aarĩ na ũkūrū wa mĩaka mĩrongo ĩtatū na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. 43 No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩire mĩthĩire ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo, nao andũ magĩthĩĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. 44 Ningĩ Jehoshafatu magũikara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

45 Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? 46 Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki wa ithe Asa. 47 Hĩndĩ ĩyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

48 Nake Jehoshafatu nĩaakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthĩĩ kũgĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthĩĩ, tondũ nĩcioinĩkangĩire kũu Ezioni-Geberi. 49 Hĩndĩ ĩyo Ahazia mūrū wa Ahabu akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Ītĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

50 Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na

maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramu agĩthamaka ithenya rĩaake.

Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ⁵² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩire mĩthĩire ya ithe na nyina na mĩthĩire ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli mehie. ⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ũrĩa ithe eekĩte.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63